

Domoljub

V Ljubljani 19. julija 1944

57 - Štev. 29

Vrzenec

Ta lepa vas v horjulski župniji ima znamenito podružno cerkev sv. Kancijana, ki je stala bržkone že v 14. stoletju. Konservator vseuč. prof. dr. Stele je v tej cerkvi odkril lepe freske — na presno steno slikane podobe, ki jih je obnovil vrhniški rojak slovenski slikar Matej Sternen. To so najstarejše slovenske freske. — Na Vrzenecu se je pred sto leti rodila mati slovenskega pisatelja Ivana Cankarja. Zato je Cankar to vas tako lepo opeval v svojih spisih: »Spominim se na to vas, kadar sem zelo potr, ali zelo bolan. Prešinila me je nekoč misel, da bom ob tisti uri, ko se bo treba pripraviti na zadajo pot, ugledal s slamo krito kočo, kjer se je rodila moja mati, ugledal še tudi njeno zibko, z rdečimi srci pomalano; in videl drobnega otroka v predolgem zelenem krilcu, slišal njegov tenki smeh, njegove na pol razumljive besede... in da bodo vsenaokoli, kakor cvetice na polju, cvetele bele misli srca, ki še ni ranjeno od spoznanja... Spominim se na Vrzenec, kadar mi zabladi v lica tesnobni strah, ki je spomin na smrt... Kaj je res že blizu tisti čas, tista sončna nedelja? Mrovec, pripravi brž voz, da se popeljeva z materjo na Vrzenec!»

Komunist ne mara svojega naroda!

Kakor komunizem uničuje družino, tako tudi zametava vsako narodno misel in ljubezen do naroda. Komunizem hoče ustvariti industrializiranega človeka, ki ne pozna nobene druge ljubezni kakor ljubezen do brezrazredne družbe, v kateri pa je sam le številka in nič drugega. Komunist ni narodnjak, temveč le člen v velikem stroju, ki naj po enotni zamisli po vsem svetu služi industriji. Temu komunističnemu vzoru pa je v napotje vsaka družinska in narodna misel, zato komunizem obe preganja. Vse drugo je nič, le brezrazredna družba je vse! To je tudi razumljivo.

V narodni in družinski misli je sveta tradicija, izročilo prednikov svojim potomcem. To se pravi, da človek po svoji naravi spoštuje preteklost, ki so jo ustvarjali predniki, očetje in dedje, s katerimi es čuti povezanega. Vse to pa je v nasprotju s komunističnim naukom, ki hoče ustvariti nekaj novega, novega človeka, ki ne bo nič dal na tisto, kar je bilo, ki ne priznava ne Boga ne matere, ne družine, ne ljubezni do očetov.

Trapasti slovenski privrženci OF pri nas, tako radi govorijo, češ da gre za slovansko Rusijo, ne vedo pa, da Rusije sploh ni več, pač pa je zgolj še mednarodni komunizem, ki pa ni slovanska in ne ruska iznajdba. To iznajdba je mednarodni Josif ruskemu narodu s krvjo in ognjem vsilil. Kako je to mogoče, da bi kdo vsilil kakemu narodu kako tujo misel; če narod za njo ne mara? boste vprašali. To se je prav tako zgodilo, kakor je pri nas OF od vsega začetka hotela svoj komunizem vsiliti nam. Da ga ni mogla, temu je vzrok veličastni odpor slovenskega ljudstva v teh zadnjih letih.

Stalin — ta veliki ofarski malik — sploh ni Rus, marveč Georgijec, ki nima nobenega srca za ruski narod; zato ga tako uničuje. To bi se ne bilo nič čudnega, bolj čudno je to, da pri nas rojeni Slovenci uničujejo svoj mali narod.

Stalin je leta 1930 na 16. strankarskem kongresu povedal, da kultura kakega naroda sme zgolj po svoji obliki biti narodna, po vsebini pa samo komunistična. To se pravi po domače: Narodi v svojem dosedanjem jeziku pač lahko še govorijo ali pišejo; kar pa govorijo in pišejo, mora biti komunistično! Narodnost sme torej biti samo še gol orodje, ki naj z njegovo pomočjo komunisti razširjajo svoj nauk in utrjujejo svoj komunizem. Saj prav to smo skušali tudi mi na svoji koži, ko so komunisti slovensko narodnost in narodno svobodo izrabljali samo v ta namen, da so z njo lovili kaline za svoje komunistične namene. Kdor tega ne uvidi, je res grešen slepec!

Komunisti so mladino že več ko 20 let po vsem svetu pripravljali za svoj nauk. Pri tem pa so izrecno naglašali, da je dosedanja mladinska vzgoja zgrešena, češ da otroka »za narodnostjo zastruplja«, kakor so naglasili leta 1921 na svojem drugem mednarodnem mladinskem kongresu. Narodnost je torej strup za komunizem, kar je s tem jasno povedano. Zdaj se le čudimo, kako se zdaj med tremi internacionalnimi komunisti vrte tudi tisti nekdanji veliki »jugoslavenski nacionalisti«, ki jim nobena vzgoja ni bila dovolj jugoslovansko-nacionalistično usmerjena. Zdaj jih ne moremo drugače presojati kakor tako: Ali so duševni bebeci, ali so bili že takrat le hinavci, ali pa so zdaj zaradi karijere in osebnega profita vse svoje jugoslovansko vzgojo brez krov. Nič eno, nič drugo, nič tretje jim ni v last. Vsekakor so postali hlapi mednarodnih Judov pri uničevanju svojega naroda.

Vojni dogodki preteklega tedna

Uspešni obrambni boji v Italiji

Nemško uradno poročilo 10. t. m. sporoča, da so nemške čete v junaški brambi vzdržale črto ob ligurski obali od Voltere, mimo Poggibonsi, Arezza do jadranske obale. Sovražnik ni nikjer predrl, kjer pa je vdrl, so ga Nemci zadržali.

Dne 11. t. m. se glasi poročilo, da je sovražnik sicer s velikimi silami napadal, da pa nikjer ni imel uspeha.

Dne 12. t. m. poročajo, da so Angloamerikanci hudo napadali od ligurske obale do Poggibonsi, pa so bili kravo odbiti. Pri Città di Castello je v budih bojih sovražnik nemške čete potisnil malce proti severu. Vzhodno od reke Tibere so Nemci ustavili sovražno napredovanje.

Dne 13. t. m. naznanja nemško uradno poročilo, da je sovražnik napadal le pri Volterra, na obeh bregovih Tibere in pri Città di Castello. Vkljub velikim izgubam je dosegel le nekaj majhnih višin.

Dne 15. t. m. omenja nemško poročilo, da je sovražnik izvedel velikanski napad med ligursko obalo in Poggibonsijem. V srditih bojih so se nemške čete umaknile nekaj kilometrov proti severu. Mesto Poggibonsi je bilo izgubljeno po hudih poudih bojih.

Velikanska bitka v Normandiji

Nemško uradno poročilo dne 10. julija razglaja, da se je zdaj v Normandiji razvila velikanska bitka, ki se je razširila na vse strani. Nemške čete se vzorno upirajo sovražniku, ki bi rad globoko sunil v nemške črte, pa ne more.

Dne 11. t. m. pove nemško vojno poročilo, da se je bitka začela tudi v mestu Caen, kjer je sovražnik imel največje izgube, nakar so se nemške čete pomaknile na južni rob mesta. Pri kraju Arel je sovražnik nekoliko napredoval. Drugod pa so njegovi napadi bili razbiti.

Dne 12. t. m. naznanja nemško poročilo, da je nemški protinapad vzhodno od reke Orne vrzel sovražnika daleč nazaj. Tudi pri Caenu je nemški protinapad dobro napredoval. Pri St. Loju je sovražnik hotel predreti, pa se mu ni posrečilo. Kjer je vdrl, so se boji. Pri Aireu je bil sovražnik vržen nazaj proti severu. Drugod sovražnik ni imel bistvenih uspehov.

Londončani beže iz Londona

Amerikanci poročajo, kako deluje nemško orožje »V 1«

Kakor nemški listi — »Adria Zeitung« — poroča iz Lizabone, je vtis novega nemškega orožja v Ameriki tako silen, da so pokopali že vse upanje, da bo vojske skoraj konec. Sprva so Amerikanci mislili, ker so verjeli angleškimi poročili, da so nemške letede bombe padle kje znanj v južni Angliji in da sploh niso priletele do Londona. Zdaj pa Amerikanci začudeni gledajo, ko bera, koliko smrtnih žrtev je v Londonu, ko si sprva niti mislili niso, da je stvar tako resna.

Zdaj londonski listi prinašajo tudi poročila, kako se ljudje selijo iz mesta. Listi naglašajo, da se je selitev na veliko začela že 1. julija. To je začela organizirati sama državna oblast. Bogatini so kajpada že takoj sploščila, ko so prve bombe začele padati na London, začeli zapuščati mesto ter se seliti v varno podeželje. Zdaj morajo vsi železniški vagoni, kar jih Anglija premore prevažati le izseljence. Najprej so začeli voziti šolske otroke skupaj z njihovimi učitelji, materami in starši. Ker so vsi redni vlaki bili od teh zasedeni, so drugi prišli na posebne vlake, ki so tudi vozili.

Doslej je zbežalo iz Londona že več sto tisoč ljudi, ki so jim denarji ta beg omogočili. Najbolj so zdaj napolnjena mesta Cambridge in Oxford, kjer sta sloveči angleški univerzi. Obe univerzi sta zdaj polni beguncev iz Londona. Pa prihajajo še vedno novi, tako da zdaj v teh mestih ni nobenega prostora več.

Drugi stotisoči pa beže proti severno-zahodni Angliji, kjer so zdaj tudi že vsi hoteli zasedeni. V praznih londonskih apartmajih so

Poročilo dne 13. t. m. govori o silnem bobnem ognju pri St. Loju, kjer so Amerikanci hoteli predreti nemške črte, pa so jim Nemci vse preprečili.

Dne 14. t. m. se glasi poročilo, da sovražnik pri St. Loju nadaljuje svoje silne napade ter je nebiestno potisnil nemške postojanke nazaj, predreti pa nikjer ni mogel. Hudi boji še trajajo.

Nemško vojno poročilo dne 15. t. m. naznanja, da je bil sovražnik povsod odbit z velikimi izgubami.

Na vzhodu se Nemci vedno uspešneje upirajo

Nemško vojno poročilo dne 10. t. m. pravi, da so nemške čete pri Kovelu odbile napade 10 sovjetskih divizij. Posadka mesta Vilne je odbila vse sovražne naskoke. Tudi med Drinskom in Vilno so bili odbiti vsi sovražni napadi, ki silijo proti zahodu.

Poročilo dne 11. t. m. se glasi, da so bili odbiti sovražni napadi pri Kovelu. Pri Baranovičih so nemške čete ustavile sovražno prodiranje. Hudi boji so ob rekah Štara in Slonom. Branilci mesta Vilne so se junaško držali zoper vse napade. Ob cesti Kovno—Drinsk so hudi boji. Pri Plocku je sovražnik skušal predreti, pa je bil odbit.

Dne 12. t. m. se glasi uradno poročilo, da so madžarske čete v Karpatskem predgorju uspešno napadle sovražnika. Branilci mesta Vilne so vnovič odbili vse naskoke. Hudi boji so tudi južno od kraja Novoržev.

Dne 13. t. m. se glasi, da so bili razbiti vsi sovražni napadi pri Kovelu. Med Pripetom in Dvino so hudi boji, južno od Vilne so se nemške čete odmaknile proti zahodu. Posadka Vilne je tudi zdaj še držala. Hudi boji so tudi pri Dvinsku.

Dne 14. t. m. pravijo, da je bilo težišče bojev severno od Grodna, kjer so Nemci zavrli močne sovjetske sile. Posadka Vilne se je junaško prebila k svojim četam zahodno od mesta ter pri tem sunku, ki ga je izvedla nenadoma, zadala boljše-vikom silne izgube.

Dne 15. t. m. naznanja poročilo, da so zdaj hudi boji pri Tarnopolu in Lucku. Na srednjem odseku skuša sovražnik prebiti nemško fronto ter se Nemci žilavo bore z njim. Tudi drugod so bili preprečeni predorni poskusi, zdaj nemške čete čistijo posamezne vdore.

zdaj mirno šarijo sloveči londonski tatovi. —

Londonekim oblastem dela zdaj največ preglavic, kako bi popravili škodo, ki jo hise trpe od zračnega pritiska, ko letede bomba nad njimi leti. V vsem Londonu ni namreč niti ene cele hiše več. Z vsega Angleškega so sklicevali v London rokodelce, ki so jih v Londonu sestavili v posebne kolone, katere imajo dolžnost, da od zračnega pritiska poškodovane hiše čim prej popravijo. Zato je kar smešno, ko človek v angleških listih naprej bere, da je ta nemška »leteča bomba« »V 1« le »sitna stenica«. Potem pa, ko je sam Churchill povedal, da je to resna stvar, so listi začeli pisati, da je stvar najmanj tako resna, kakor je bila leta 1940. Vsi listi pišejo, da bo to nevarnost treba pobiti, da si priznavajo, da je ta naloga silno težavna.

Američan doživlja »letečo bombo«

Ameriški londonski dopisnik poročevalnice »United Press« takole poroča, kaj se v Londonu vsak dan dogaja: Letede bombe vsak dan padajo, včasih več, včasih manj. Vsak dan pa je uničenih več novih zgradb v mestu. Vojski, ki prihajajo na dopust, pravijo, da je London zdaj prav za prav že v fronti. Neumno bi bilo, ko bi človek tajil, da je te zadnje tedne, odkar so Nemci upuhtili nad London to svoje orožje »V 1«, za prebivalce postalo življenje prava mora. Nekateri nepoboljšljivi lahkoverneži sicer verjamejo, da je življenje po teh nevarnostih in tem razburjenju postalo že

KRATKE z vsega sveta

Dobrodi državni službenec v Bolgariji se bodo vsako leto uravnavali po cenah kmetijskih pridelkov.

Preusmeritev nizozemskega kmetijstva je v treh letih povečalo površino obdelane zemlje za približno 180.000 hektarov.

Pred vojno je bil povprečni letni pridelček krompirja v Švici 800.000 ton, lani pa 1.800.000 ton.

Velika ležišča antimona so odkrili v turški pokrajini Tokat.

1.700.000 hl vina je Nemčija l. 1943-44 uvozila, doma pa ga je pridelala 2.500.000 hl. (Pred vojno povprečno 3.650.000 hl letno).

Na 100 milijard mark so narasle vloge v nemških hranilnicah.

Hranilne vloge v Franciji so znašale ob koncu lanskega leta 235 milijard frankov.

Zopet se je pričel najvarnostni ladijski promet med Ameriko in Turčijo.

Nove vrste plodnosnejših sončnic so začeli vzgajati v Bolgariji.

Neškodljiv prašek, ki preprečuje kalitev krompirja je izumel dr. Dettweiler na vsučilišču v Rostocku.

Z novimi 2000 možmi so ojačili papežovo telesno stražo v Vatikanu.

Is Milana zamikajo, da bi se bil prejšnji šef generalnega štaba Gambara prebil v angleški glavni stan in se stavil na razpolago sovražniku.

V portugalski prestolnici Lizboni bodo zgradili velikansko cerkev posvečeno »Svetemu srcu Device Marije«.

150 smrtnih žrtev je terjal požar, ki je izbruhnil nedavno v ameriškem cirkusu Barnum and Bayle.

Umrl je 73 letni generalmajor von Einsen; v prvi svetovni vojni je poveljeval brigadi ob Soči in Pijavi.

»Danes je borba za biti ali ne biti naroda«, je izjavil te dni državni minister dr. Goebbels pred 200.000 ljudmi na zborovanju v vzhodni Nemčiji.

Pred vojno je krila Norveška komaj 43% potrebnih živil iz lastnega kmetijskega pridelka; sedaj krije 70%.

6 milijonov ljudi se najde vsak dan v Nemčiji pri skupnih obedih.

298 km² površine meri novo veliko jezero na Švedskem, nastalo za novim zajezom reke Luleaelven pri Suorvi.

Za novega vrhovnega poveljnika na zahodu je bil imenovan 30. oktobra 1882 v Poznanju rojeni generalfeldmaršal Günther von Kluge.

Angloameričani so dovolili, da sme prenesti Bonomi sedež svoje vlade v Rim, pišejo ameriški listi.

70 letnico rojstva je obhajal dne 7. julija predsednik nemškega vrhovnega sodišča dr. Ervin Bumke.

Središče za proučevanje svetovne boljševiške nevarnosti so ustanovili v Berlinu. Nova ustanova je že začela z delom.

V Italiji so zelo dobro obredili, žito, riž in koruza.

mikavno in zanimivo. Saj v marsičem morebiti tudi je, če takega na primer sedi jutraj pri zajtrku v gorenjem nadstropju kakega nebotičnika ter skozi okno naenkrat zasliši ali zagleda letede orožje, ki se sopihaje z neznanco naglo približuje in se človeku zadrževa, da bo zdaj zdaj vanj treščilo, nakar pa ta letede smrt nad strohomi izgine ter pade in eksplodira kje drugje v mestu. Kdor to doživi, ta doživi kajpada tudi občutek olajšave, ko je nevarnost mimo. Že to, da si živ ostal, so ti zardi velikanska prednost.

Tisoči ljudi se skrivajo v razna zaklonišča, kjer spe. Nekateri pa ostajajo kar v svojih posteljah in upajo, da jim ta letede stroj ne bo pred nosom eksplodiral. Kajpada nimajo vsi take sreče, da bi se jim tako upanje uresničilo. Sam sem pred nekaj dnevi doživel neprijetne minute, ko sem se vozil v avtomobilu. Letede bomba je rjavela vedno bliže proti meni. Zadnji hip sem planil iz avtomobila, kofer se je kakor blisk vrgel na cestna tla ter z golimi rokami poskusil izklopiti jamo, kamor bi skril svojo glavo. Bomba je k sreči eksplodirala nekaj sto metrov od navi dveh.

Do zmage nad boljševizmom

Besede od Sv. Jošta:

Kakšen bodi domobranec?

Domačini pri Sv. Joštu nad Vrhniko so 9. julija pripravili pomembno slovesnost, na kateri so se zbrali tudi domobranci in številne množice iz okolice, da praznujejo drugo obletnico svojega

mož in fantov je prišla pred dvema letoma za orožje in je tedaj slavno odbila napad nad 500 komunistov, čeprav so boljševikom badoljevci privredili na Drenov grič poleg dveh vagonov orožja še obleke in hrane. Na znani Hlavi gori sta se skrivali te dni dve komunistični brigadi. Zato so krenile tja domobranske posadke od St. Vida, Višnje gore, Kriške vasi in Grosuplje, da bi od vseh

Sv. Jošt nad Vrhniko je bil med prvimi slovenskimi kraji, kjer so se fantje in mošje uprli komunistični strahovladitvi. Na sliki vidimo prve junake, ki so zgrabili za orožje in šli v junaški boj zoper uničevalce slovenskih življenj in premoženja.

uspešnega boja zoper boljševiško nevarnost in izpovedo neomajno voljo brezkompromisnega boja do končne zmage nad komunizmom, zakletim sovražnikom slovenskega naroda in katoliške vere.

Ob tej priložnosti je prišel k St. Joštu tudi g. prezident general Rupnik, ki je v svojem pomembnem govoru omenjal naloge slovenskega domobrancia v preteklosti in mu nakazal pot za sedanjost in bodočnost. Naj navedemo nekaj važnejših misli:

»Slovenski narod je po svoji naravi pošten, bogaboječ in marljiv. Tak mora biti slovenski domobranec. V neodjenljivem domoljubju, ki ima svoj temelj v ljubezni do Boga in naroda, je dosegel vaški stražar in poznejši domobranec že doslej take uspehe, da bo z božjo pomočjo vsa naša pokrajina kmalu povsem očiščena komunističnih tolovažev. Tedaj pa naj iz tega ozdravljene in zgledno enotnega jedra gre borba naprej do vseh meja našega življenjskega prostora, da bo povsod, kjer bivamo, boljševizem enkrat za vselej iztrebljen. Tako bodo dani pogoji, da bomo v polni enotnosti lahko risali obrise naše lepe slovenske bodočnosti.«

Nato je g. prezident general Rupnik poudaril, kakšen naj bo pravi slovenski domobranec: »Moja največjega reda, pošten, značajan, dober hovek, ki rad pomaga povsod, kjer more. Junaškemu vojaku-domobranci, resničnemu čuvarju slovenskega naroda, je prepovedano krasti, ropati, kleti, pijančevati in se z drugim spolom vpletati. S takimi in podobnimi, viteštva nevrednimi in vojaški stan skrajno ponižujočimi in sramotilnimi »junaštvom« so se ponašali in se še ponašajo čimno ušivi komunisti in njih »velejunaškie« pomočniki: italijanski badoljevski izdajalski pajaci. Slovenski domobranci so že doslej pokazali in dokazali, da se v ogromni večini zvesto drže teh navodil

Zmage pričajo: Domobranec je junak!

To nam dokazuje njihovo disciplinirano delo, njihova požrtvovalnost in junaštvo, pa tudi dosežanje lepe domobranske zmage, o katerih beremo tedaj za tednom v našem časopisu. Ena iz preteklosti: Majhna skupina 35 junaških šentjoških

strani zgrabile nasprotnike. Domobranske čete so v trdem boju pregnale komuniste z Velike Hlove gore na Malo Hlove gore in jih nato podile dalje proti Hočevju. Komunisti so pustili v bunkerjih minomete in strojnice ter metali na begu od sebe še ostalo opremo in celo orožje. Najmanj 60 tolovažev ne bo nikdar več divjalo po slovenski zemlji.

Naslednji dan 3. julija so domobranci zvedeli, da se je nekaj boljševikov čez noč zopet vrnilo na Hlove gore. Zato so naši fantje takoj šli nad nje. Komunisti so jo medtem že odkurili proti Krki. Ob vodi so se boljševiki nekaj upirali, pa so jih domobranci kaj kmalu zlomili. V tem spopadu so komunisti izgubili 48 mož, od teh so jih našli 26 za jezom v Krki.

Takih in podobnih primerov trdih bojev s komunisti pozna zgodovina naših vaških stražarjev in domobrancev nič koliko. Za danes naj samo še dodamo, da so domobranci, ki so zasledovali boljševike po Suhi krajini, 5. julija izenadili v Dražici vasi dva tolovaška tanka. Domobranci so iznenadeno boljševike razorožili, oba tanka pa zažgali, da jim ne bo več opravlja s komunistično »oklepno brigado«.

Vsi znaki kažejo, da bo komunistične glorijske med Slovenci kmalu konec. Boljševiki so izgubili svoje poslednje trdno postojanke po Notranjskem in Dolenjskem. Tudi v Primorju in na Goriškem je položaj po zadnjih poročilih za boljševiške bande vse prej kot rožnat, čeprav so našim slovenskim razbojnikom v bratski slogi priskočili na pomoč v boju zoper slovenske rodne brate italijanski komunisti. Prav tako se bliža neizbežnemu polomu sovjetsko-rogoviljenje pri drugih naših sosedih.

Le Bela Krajina je za enkrat še nekako stalno pozorišče komunističnih zborovanj, zasedanj raznih svetov itd. Črnomelj je izhodišče komunističnih ukrepov, vojaških in civilnih, ki so jim običajna posledica krvočelost nad življenjem neoboroženega mirnega prebivalstva in ropanje njegovega premoženja. Nesrečni Belokranjci hudo občutijo komunistično nasilje in kdor more, zbeži, da se mu umakne. Vsi pa prosijo Boga, da bi bili tudi oni, beli rojaki, rešeni boljševiškega nasilstva in suženjstva in kmalu deležni prave svobode.

Se en poraz komunistov pri Žužemberku

Komaj se je dobro razširila novica o teh komunističnih polomih ob Krki in v Suhi krajini, že je prišla preteklo soboto novica, kako so novomeški junaški domobranci strahotno porazili komuniste pri Žužemberku.

Okoli Žužemberka so komunisti zadnje čase še najbolj svobodno šarili, misleč, da so tamkaj varni. Celotako predrzni so bili, da so prve dni preteklega tedna iz vasi Dvor in Jama izgnali več poštenih družin z ženskami in otroki vžgal, da so se potem lažje polastili njihovega premoženja. Nesrečni pregnanci so bili nato sprejeti od domobranskih posadk v bližini, ki so jih nato pripeljali v Ljubljano, kjer so dobili streho. Vsega skupaj je bilo pripelanih v Ljubljano 35 teh nesrečnikov, med njimi mnogo dojenčkov, ki se komunistom niso prav nič smilili. Kakor pravijo, so komunisti te nesrečnike izgnali zato, da so se komunisti naselili v njihovih domovih in da se je komunistični komandant »Pero« lahko oženil ter privedel svojo rdečo nevesto na uropani kmečki dom.

Toda kazen je sledila za petami. Komaj so bili siromaki v Ljubljani, že se je od Novega mesta blizal udarni bataljon. Domobranci so tako naglo prišli, da so komunisti kar ostrmei.

V Žužemberku je vdrl en sam domobranski vod, pa je rdeča vojska že bežala. Druga komunistična sodrga je bila raztepena po raznih vaseh okoli Žužemberka. Baj je bila tamkaj ena divizija in en cel korpus, kar pomeni celo pri komunistih nekaj tisoč mož. Toda vsa ta sila je junaško zbežala, ko so domobranci udarili na njo od vseh strani. Komunisti so imeli velikanske izgube. Večinoma so svoje mrtve in ranjene vlekli seboj, ko so bežali. Toda na licu mesta so pustili natančno 132 mrtvih, ki jih niso več mogli vzeti s seboj.

Zraven tega pa se je tukaj domobrancem vdalo 46 prisilnih mobilizirancev od one strani Save, ki so bili silno veseli, da so zdaj rešeni komunističnega pekla. Domobranci so uničili komunistom mnogo orožja ter zaplenili nad 20 voz blaga, zlasti živeža. Med drugim so zaplenili mnogo goveje živine, ki so jo bili komunisti kmetom porabili. To živino so domobranci zdaj kmetu vrnili. Komunisti pa so bežali tako, da zdaj o njih ni sledu.

Zajeti prisilni mobiliziranci pripovedujejo, da so komunistični komisariji zdaj že sami obupali ter so govorili, da se ne spleča več boriti se.

Razkroj med komunisti

Siloviti domobranski udarci so med komunističnimi tolpami napravili cel razkol. Zdaj so začeli prihajati do besede tudi tisti, ki niso komunisti in ki so bili prisiljeni stopiti v vrste tolovažev. Od raznih strani nam poročajo, da so ti zdaj ostro nastopili zoper komunistično partijo. Po Primorskem se del teh tolp zdaj pozdravlja le še: »Smrt fašizmu in komunizmu, svoboda narodov!« Teh je kajpada zdaj še malo, ker imajo komisariji še vedno glavno besedo. Toda znamenje je to, da se je začelo vitiati in da ljudstvo spoznava, da je komunizem največji grobokop slovenskega naroda. In to je tisto, kar je v vsem tem vendarle veselo.

Jamstvo končnega uspeha: Boljši ljudje!

Na koncu ne bo odveč, če povemo načelne besede iz protikomunističnega predavanja, ki ga je imel oni dan v Novem mestu gimnazijski ravnatelj Ivan Dolenec. Gospod ravnatelj je med drugim povedal veliko resnico, da je nesmiselno pričakovati ozdravljenja sedanjih razmer samo od gospodarske obnove in od preosnove gospodarskega reda. Zakaj, v rokah ljudi, ki so pri nas tako satansko in brezsrčno morili ter širili laž in sovraštvo, bi bil tudi najboljši gospodarski stroj neznosen. Vsi vemo, da se ljudje ne boje samo komunizma z njegovim pretiravanjem, z njegovo enostranostjo in z njegovim brezbožstvom. Naš narod ima še bolj strah pred komunisti zato, ker v premnogih krajih, kamor so boljševiki prišli, niso ustvarili raja, ampak — pekel na zemlji. Da bi se tega pekla ubranili, so zgrabili slovenski domobranci za orožje. V tem boju moramo in hočemo zvesto in brez kolebanja sodelovati na vsi moč vsi zavedni Slovenci in Slovenke.

Končno popolno zmago in boljšo bodočnost nam torej ne bo prineslo samo naše obrambne

Nadaljevanje na 4. strani.

„Oh, brat na brata!“

Kako je pametna ženska Otarski babmci jezic zavezata

Kar so v pušavi oaze, to so v življenju veseli dogodki. Veseli dogodki! — kaj je prav za prav to? Ne gre za to, kaj je vzrok, da se le razjasni mračno lice, da je enoličnost pretrgana. Družina se je pomnožila za malega kričaja; vesel dogodek. Metki se je vsedla pikapolonca na roko, teta Urška je srečala dimnikarja: Oboje je dobro znamenje, torej vesel dogodek.

Vendar od samih dobrih znamenj ne more živeti. »Dimnikar srečo prinaša,« pravijo ljudje. Dokazati, da to ni res, je težko, in tudi ni nujno. Nekaj drugega je, če se oglasi v mestih pri znanjih kak »stic z dežele« s polno torbo dobrot. Taki sticji pa so redki.

Veste kdo pa res srečo nosi? Poštar in raznašalec živiliških nakaznic. Vendar prvi le državnim in samoupravnim uslužbencem. Kako praznično postane, kadar zeleni mož v visokem pokrivalu — če si ga ni sam znižal in izoblikoval po našem okusu — in z zeleno — belimi našivi na ovratniku, stopi v stanovanje in odšete na mizo tiste papirje, v katere se po božno obračajo oči. V prvem navalu zadovoljnosti so mu pozabili stisniti kako lipo, a on že stopa naprej. Tudi večina raznašalk živiliških nakaznic, ki vsak mesec nosijo srečo od vrat do vrat, tako ravna, zadnjič pa je neka raznašalka mislila, da je njena dolžnost raznašati še kaj drugega kot karte in srečo.

Raznašalka: »Klanjam se, živilske nakaznice, Pet vas je, ne? 2 liri 50 prosim. Prosim, — gospa kam so pa šli sosedovi fantje, da so spodaj na seznamu črtani.«

Gospodinja: »K domobrancem so šli.«

Raznašalka: »O, brat na brata! Kaj je tega treba?«

Gospodinja: »Gospodičar, pa ste tudi takrat tako rekli, ko so komunisti streljali, pa se drugi niso imeli s tim brautiti?«

Raznašalka: »No, če vam je pa po tistih žali! Saj so bili vendar narodni izdajalci!«

Gospodinja: »Kaj se pa razgrevate. Za take bobne, kakršni ste vi, ni treba nobenih izdajalcev. Če se povsod tako vsajate, je res čudež, da vas še niso pobrali. Če je kdo naroden izdajalec, so to komunisti!«

Raznašalka: »No, kaj pa sploh je to, komunizem? Jaz sploh ne vem kaj je to. Gospa, dajte, razložite mi, kaj je to komunizem!«

Gospodinja: »Kaj vam v glavo ne pade! Zakaj so pa časopisi in knjige Berite, pa boste izvedeli. Sicer pa ne mislite, da verjamem: tako mladi ljudje, da bi ne vedeli, kaj je komunizem, posebno, če se tako vlečejo zanj!«

Raznašalka: »Gospa, jaz pa te stvari čisto drugače gledam. Tu gre za slovenski »narodni pokret«. Mislim, da ste tudi vi Slovenka. »Rusi so vendar naši bratje.«

Gospodinja: »Aha, glejte jo no! Še tisti cesarski badoljevci, ki so pri naših tolovajih, s tudi za slovenstvo bore? Sicer so pa komunisti skuhali židje, to bi lahko vedeli. Za Marxa ste menda že slišali.«

Raznašalka: »No, kaj pa je Stalin? Saj je zadnjič v »Slovenec« pisalo, da je Stalin Gruzinec. Torej ni žid.«

Gospodinja: »Ne berete vsega, tudi nekaj židovske krvi ima v sebi. Sicer pa je vseno. Če je Gruzinec, ni Rus in ne Slovan.«

Nadaljevanje s 3. strani.

dela proti boljševizmu. Tudi obnovitvene gospodarske petletke, ki se pripravljajo, ne bodo dale slovenskemu narodu tega, kar od njih pričakujemo, ako vzporedno z gospodarskimi ukrepi ne pojdejo tudi petletke za dvig tako padle npravitelosti med slovenskim ljudstvom.

Tega, nad vse važnega dejstva ne smemo niti za trenutke prezreti vsi tisti, ki jim je prava sreča slovenskega Slovence res pri srcu in ki hočejo, brez ozira na desno in levo, nesebično delati in se boriti za slovenski narod in za njegovo boljše bodočnost.

Naj ponovimo: Poleg zglede enotnosti v borbi proti komunizmu so nam potrebni načerti za nov gospodarski red in za obnovitev po komunistični krivdi propadlih gospodarstev. Prav tako, če ne še bolj, je nujna našemu narodu vrsta petletk za njegov — npravitveni (moralni) dvig.

Raznašalka: »Če Gruzinci niso Rusi, pa tudi Kranjci niso Slovenci.«

Gospodinja: »Sem mislila, da ste kaj bolj izobražena. Če so Gruzinci Rusi, so tudi cigani Slovenci. Stalin ni Slovan, kolikor ni žid, je cigani!«

Raznašalka: »No, že pravi Kaj pa če pridejo »Rusi« sem, kaj boste pa potem rekli?«

Gospodinja: »Čakajte, da vam nekaj povem. Poleti 1941 sem bila na deželi. Vse je bilo po starem. Italijanov po cel teden nisimo videli. Ni bilo bloka, po Ljubljani so se vozile stotine čolnov in ob nedeljah so se vozili Ljubljanci s kolesi na izlete, kakor se nikoli. Kdo je vedel za vojsko! Pa se je že nekaterim začelo nekaj motiti po možganih. Blizu nas so delali ceste sami taki ljudje, ki doslej niso imeli opravka z ročnim delom. Nihče jih ni priganjal, zato pa so tudi speljali vsak dan po dve karjoli, vmes so se kopali in strmeli v nebo: »Kdaj bodo začeli padati letalci. Vse je že pripravljeno po vseh deželah, padalcev pa ni.« Ko so videli, da ne bo nič s padalci, so pokradli odeje, ki jim jih je dal Rdeči križ, in odšli v hosto, da bi od tam pomagali Pepetu Stalinu. Menda so se že vsi tisti učitelji in študentki izvili vravole, če se niso naveličali gledati v nebo za padalci. Vsi se boste že tudi naveličali čakati vaše rdečkarje! Pa kaj vi ne veste, da so Rusi že prišli!«

Raznašalka: »Kakšni Rusi.«

Gospodinja: »Čisto pravi Rusi. Moj svak je govoril s enim izmed njih. S kubanskijskim kozakom. Kučmo je imel, ki je bila iz ovčjega kožuha na vrhu pa iz rdečega blaga. Pri Korzinu je bil ujet. Veste, kaj je rekel mojemu svaku: »Pod carjem habsburškim. Takrat, da je bilo dobro, potem so pa »Jevreji in gosudarstvo« vse pobrali. »Židje in državci. Rus pa trpi. Pa veste, kaj je še rekel tisti Rus? Da bi vsi ruski vojsaki bili precej proti komunizmu, ko bi vedeli, da je v Evropi toliko boljše za ljudi, kot pod komunisti na Ruskem. Edino Mongolom, da so se komunisti hoteli pripikniti, da bi z njihovo pomočjo tlačili Ruse.«

Raznašalka: »Že prav. Nimam časa, da bi poslušala vaše laži!«

Gospodinja: »Kdo je pa začel? Glejte, da še pri sosedovih ne boste začeli s svojo ofarsko propagando. Ne boste dobro odnesli.«

Že je vnet raznašalka nakaznice in komunistične propagande zaloputnila vrata za seboj. V preveliki vnuem je pozabila na mizi 2 liri in pol. Ni šla k sosedovim, kar po stopnicah jo je vrglo iz hiše. Drugim strankam je prinesel popoldne nakaznice nek njen tovariš. — Janez Srien.

Iz bojov zoper komuniste

19 katoliških duhovnikov so komunisti umorili samo v splitski škofiji, je izjavil splitski škof.

Nemci so razbili tolovajske brigade pri Cerkenem na Goriškem.

17 domobrancev iz cerkljanske posadke je te dni v Brankih pobilo 22 tolovajev, 22 komunistov pa je bilo ranjenih.

Skoraj tisoč milijonov rafsmark so italijanski delavci v L. 1943 poslali v svojo domovino in Nemčije.

Izkuhe komunističnih tolp na Hrvaškem so znatne meseca junija po uradni objavi 7016 mrtvih 748 ranjenih in 1030 ujetih.

100 tolovajev je utonilo v Krki v bitki z domobranci pri Zagradu.

Nemško-hrvaški oddelci so zasedli kraj Desni grad na področju Karlovca. Tu je padlo v enem dnevu 760 komunistov.

Nemške čete so v Črni gori razpršile komunistična zbirališča in tako preprečile boljševikom prekrakevanje reke Lima.

145 mož so izgubili te dni razbojniki v manjših podvzetjih pri Varaždinu, Gačinu in Fodži. — Na nekem drugem kraju so izgubili boljševiki 450 mrtvih in 350 ranjenih.

Pristojna oblast je zaplenila premoženja komunistoma Mežnaricu Dragu iz Novega mesta in mlinarju Grmeku Francu iz Ljubljane.

Kaj je NOVEGA

d Zlato sv. malo bo daroval na četrto nedeljo v juliju na otoku pri Brezjah nabožni pisatelj župnik g. Bleiweis Franc. Bog ohrani g. jubilarja, zgledega duhovnika do skrajnih mej človeškega življenja!

d Osemdesetletnica rojstva je praznovala pred kratkim Marija Vrhunec, stanojoča v Ljubljani, doma iz Zelemnikov na Gorenjskem. Na mnoga letal d Največji čebelar na Spodnjem Štajerskem je bivši župan v St. Petru pri Mariboru posestnik Franc Kirer Poseduje več sto panjev čebel.

d Duhovniška vest iz lavantinske školije. Župnik v Slivnici pri Mariboru g. Josip Mihalčič oskrbuje tudi okoliške župnije Hoče, Fram ter Spodnjo in Zgornjo Poljavo.

d 78 letnik je postal Žerjav Rado, orožniški narednik v p. v Ljubljani. Živjot!

d Novo malo v novomeški kapiteljski cerkvi je daroval te dni tamošnji domačin gospod Jurak Jože ob največji udeležbi Novomeščanov. Hiša božja je bila zelo lepo okrašena in odlično je prepeval kapiteljski pevski zbor.

d 70 letnik svojega življenja je pred kratkim praznoval v Ljubljani znani slovenski glasbenik in skladatelj Karol Jerski.

d 13. julija je poteklo 440 let odkar ima Ljubljana pravico voliti župana. Prezident general Rupnik je bil ravno 106 ljubljanski župan.

d Za moše in lante v Gorici je bilo v dnevi od 3. do 7. julija pri Starem sv. Antonu ob 8. zvečer cela vrsta verskovzgojnih dobro obiskanih sestankov. Spored je obsegal pet vpražanj: 1. Moška vera. 2. Moško upanje. 3. Moška ljubezen. 4. Moško delo in trpljenje. 5. Hrana in plačilo.

d Korolika Kirmorja se je hčičila. Krave dajejo ved mleka. Povečali so tudi površine posejane s krompirjem in oljnatimi sadci.

d Na izvirškem boljšiču v Franciji je padel 6. junija zdravnik dr. Wolf Ježek. Doma je bil iz Celja, ter se je v veliko vnuem posvetil vzgoji nemškega npradžaja. Z največjim veseljem je sledil pozivu pod orožje, kjer je sedaj zapečatil svoje prepričanje s življenjem.

d Oddajo letošnjega hitnega pešadnika na Goriskem so pričeli 10. julija po določenih zbirališčih. Zito je treba oddati deset dni po končani mlavci. Prijavo pridelka je treba predložiti pri pristojnih občinskih uradih.

d Kopalci morajo biti destojni. Uprava policije v Ljubljani opozarja kopalce: Uprava policije je po svojih organih ugotovila, da kopalci na obeh straneh Ljubljane pri Spliti samolastno uporabljajo za sončenje in razne športne igre tudi zemljišča zasebnikov in jim tako povzročajo veliko škodo. Zato se vsi kopalci opozarjajo, da ni dovoljeno kopati se, odnosno sončiti se izven brežin in travnih pasov ob Ljubljani — to se pravi, izključno na bregovih, ki so za to določeni in označeni. Nadalje Uprava policije prepoveduje, da bi se kopalci izven prostorov, naznačenih v prvem odstavku, gibali v kopalnih oblekah. Zlasti je prepovedana hoja in vožnja v kopalnih kostumih po cestah in obrežnih krajih. Občinstvo se opozarja, da se drži meja dostojnosti in spoštovanosti. Uprava policije bo po svojih organih nadzirala izvrševanje gornjih navodil in bo vsak klican na odgovor in kaznovan, kdor jih ne bo upošteval. — Pozdravljamo ta ukrepi!

d Uradne cene drvom so takole določene: za mešana drva v razmerju 580 kg za 1 m³: 1. Franko vagon vsaka nakladalna postaja v Ljubljani pokrajini: 100 kg = 65 lir. 2. Franke skladišče trgovca detažista v Ljubljani trikrat žgana 100 kg = 97 lir.

d Lanj je dobila Ljubljana 12.538.780 kg živil. Živilskih nakaznic so razdelili 1.083.333. Ljubljana šteje ta čas okrog 96.500 prebivalcev.

d Vino za ubožne sloje. Pokrajinski prehranjevalni urad v Gorici se je obrnil na posamezne vinske tvrdke s pozivom, da bi dale primerne količine vina za najpotrebnejše gloje goriskega prebivalstva. Odrvafo se je več tvrdk, ki so dale 4817 litrov vina. Oni, ki so v seznamu ubogih, bodo dobili na občini potrebne izkaznice za nabavo vina, ki mu je cena 12 lir za liter.

d Po 7 Mr za komad je cena racionaliziranih jajc na Goriskem.

NOVI GROBOVI

V Smarju je umrla kand. med. Zorka Beguševa. — Na Dolu pri Borovnici je odšel v večnost posestnik Ivan Podboj. — V Stožicah je izdihnil knjigovoz Stanislav Dolničar. — V Novem mestu so pokopali Pepko Komar roj. Skerjanc, žena šol. upravitelja na Mirni. — Na Catežu je umrla Marija Škoda. — V Gorici je umrl duhovnik Jakob Rejec. Bil je znan po vsej gorški nadkobilji. Doživel je častljivo starost 78 let. — Na Vrhniki je zapeljal v Gospodnj Pečkar Marija roj. Leskovec. — V Stepanji vasi so dajali v grob Franca Špeharja. — V Volčah pri Tolminu je odšla v blaženo večnost 86 letna Katarina Cottič roj. Duša, vdova po ravnatelju višje tržaške »Edinosti« Maksu Cottiču. — V Ljubljani so umrli: Rajmund Ušaj, Jože Kosčak, inženir uradnik v p. Mihael Prosen, prvi vodja trgovskega učilišča »Christofor učni zavod v Ljubljani« 82 letni Josip Christof, 82 letna Marija Perme, Valerije Prijatelj, mesar Nade Kregar, podpolkovnik Karol Massek, Ema Gliha roj. Berthold. 81 letna Jožefa Kuselji, Minka Trdan roj. Jakopin in višji davčni upravitelj v p. Zvan Anton iz Kamne gorice. — Naj počivajo v mirni Preostale tolaži Bog!

d Srpi v prosti prodaji. Nemško časopisje piše, da prodaja srpov ni podvržena omejitvam. Kmetje in posestniki si torej srpe lahko nabavijo brez vsakršnih kaznivost.

d Za milijon otrok zaklonišče so v zadnjih dveh letih napravili v Nemčiji.

d Peto nakaznico za oblačila je dobila štajerska mladina od 1. do 18. leta. Nakaznica obsega 80 točk, od katerih je 30 namenjenih za porabo v letošnjem letu, ostalih 50 pa za leto 1945.

d Gorilski živinorejci bodo prejeli po 2 kg soli na vsak kilogram volne.

d Smrtina nesreča zaradi granat. V Oblokah nad Hudo jutro v Baški dolini sta dva dečka tokla s kamnom po granati, ki se je razpočila. Eden je bil na mestu mrtve, drugega pa so hudo ranjenega odpeljali v bolnišnico.

d V današnjih smo čitali razglas s sledečo vsebino: Ugotovilo se je, da pridelovalci niso prijavili pravih plotčin, posejanih s žitom ter s krompirjem in fižolom, tako da te plotčine niso v pravih razmerjih s plotčinami njiv, ki jih imajo. Da se ta neotčnost odpravi, se vsi prizadejati pozivajo, da se najkasneje do srede 19. t. m. javijo pri pristojnem občinskem uradu zaradi popravka neotčnosti prijave. Po tem roku bo nadzorstvo na mestu samem ugotavljalo pravih prijavi in se bo proti krivcem uvedlo kazensko postopanje.

d Poseben dodatek sladkorja namenjen vkuhanju bodo dobili Štajerci in sicer pol kilograma na osebo.

d Skoraj 900.000 lir je zbral Trst do sobote 8. julija v prid poškodovancem zaradi letalskega napada.

d Petnajstletna Antanija Rapotec, žena člana Rdečega križa v Miljah v Trstu je povila oni ponedeljek krepkega slatka.

d Pivo za nameščenice. V videmski pokrajini dobe vsi javni obrati za svoje nameščenice nakazano pivo. Delavec plača za 220 gramov piva 5 lir.

d Osemdeseti god je obhajal nedavno na Marofu pri Idriji zlatomašnik in dekan v pokoji gosp. Ivan Remec. Na mnoga letal!

d Stelal pes. V reški okoliščini in na Veloskem je stekel pes ugriznil več oseb. Odpravili so jih v bolnišnico. Neko 12 letno dekle je od strahu zadela srčna kap.

d Nove slovenske Slovečke družine in uprave »Slovenec«, »Slovenska doma«, »Domoljuba«, »Ljudske tiskarne« so: 23-61, 23-62, 23-63, 23-64 in 23-65.

d Nove narodne pristojne oblasti je priobčilo dnevno časopisje pod sledenimi naslovi: Narredba o nadzorovanju parnih kotlov, Žito za pridelovalce, Krompir, fižol, laneno seme za pridelovalce, Zapora kemikalij in Zapora sestavnih delov za kolesa.

d Pri zadnjem letalskem alarmu v Trstu je v nekem zaklonišču povila mlada žena zdravo dekle. V pomoč sta bila zdravnik in sestra Rdečega križa. Ko je bil alarm ukinjen, so mater in novorojenko prepeljali v bolnišnico, kjer se obe veselita dobrega zdravja.

d Nesreča na počiva. Pri padcu s kolesa si je zlomila nogo. 20 letna Majda Eberjeva iz Ljubljane. — Slamozrežnica je porezala prste na demicil 3letnemu Lojzetu Zavodniku v Smarju na Dolenji

skem. — Desno nogo si je zlomila pri padcu 79 letna posestnica Marija Galičeva na Dobravi pri Ljubljani. — Sod je padel na desno nogo Ludeviku Praprotniku, vlakovodji drž. železnice v Ljubljani. — V Ljubljani je padla s kolesa in se precej pobila 29 letna zasebnica Marija Nograškova. — S kolesa je vrglo na kameniti pločnik elektromontarja ljubljanske mestne elektrarne 40 letnega Josipa Jančarja. Moč ima zelo nevarne poškodbe. — Pod tramvaj je padel in dobil poškodbe po glavi 49 letni uradnik Ivan Verbec. — Pri padcu s kolesa si je zlomila desnico 68 letna delavka Janežič Franja v Dobrunjah. — Vijalo pri vodenjaku je močno udarilo po glavi 7 letnega Janeza Škofa v Zaklancu pri Horjulu. — Pri padcu s hleva si je zlomil desnico 11 letni Jože Stembal s Iga.

Okrog sosedov

s 5 kg canj je treba oddati v Srbiji za vsako novo obleko. Ker so tudi canje prišle na črno borzo, je to nabavo novih oblek močno podražilo.

s Okrog 70.000 članov šteje največja bosanska zadružna ustanova »Napredak«.

s Srbski lavos se je v letu 1942-43 dvignil za približno 120 odstotkov. Zvišanje je nastalo v glavnem zaradi zvišanih cen, vendar se je tudi dejanski izvor povečal za eno tretjino.

s Hrvatsko polidržavno podjetje »Sladorana« v Zagrebu, ki zida dve novi sladkorni tovarni bo postopoma zvišalo svojo glavnicu od 100 na 250 milijonov kun.

s V Srbiji izhajajoča »Donau Zeitung« ima dalje poročilo o slovenskih »Crnih bukvah«.

s Odlikovanje nemškega orla z meči in zvezdo je prejel načelnik civilne uprave v Sarajevu inž. Frković in sicer v priznanju za zasluge, ki si jih je stekel za borbo proti komunizmu.

s Široko razpredeno družbo sleparjev je odkrila zagrebška policija. Kupovali so tobak s ponarejenimi nakaznicami.

s 2e dve sto let običajno romanje zagrebškega prebivalstva v romarski kraj Marija Bistrica v Hrvatskem Zagorju, so izvedli tudi letos. Dva tisoč romarjev se je napotilo 8. julija čez zagrebško pogorje. Romanje je vodil hrvatski metropolit nadškof dr. Stepinac. 10. julija so se romarji v slovesni procesiji zopet vrátili v Zagreb.

s 55 letniko rojstva svojega državnega vodje Poglavnika dr. A. Paveliča, so slovesno praznovali na Hrvatskem v petek 14. julija pod geslom: »Hrvatska država nad vse, vse za državo, države pa nikomur za nobeno ceno.«

s Dan 5. junija sta pretekli dve leti, odkar je bila na Hrvatskem ustanovljena Hrvatska pravoslavna Cerkev.

49 potresov je zabeležila letos opazovalnica v španski Granadi. Najmočnejši je bil oddaljen 9000 km in je trajal pet ur.

Slavne Amatijeve gošle, vredne najmanj 80.000 švicarskih frankov, je kupil sedanji lastnik za 10 frankov.

40.000 Francozov je bilo našlo smrt pod razvalinami francoskega mesta Caena, kjer so bile te dni krvave bitke.

Iz Londona so izvešili nadaljnjih 15.000 otrok.

Peto ameriško vojno posojilo v znesku 16 milijard dolarjev na dan pred koncem podpisovanja kljub velikemu pritisku ni bilo v celoti podpisano.

Od vraga do cesarja

Francoški cesar Napoleon, ki so ga zavezniški narodi tedanje Evrope pred 130 leti premagali in pregnali na samotni otok Elbo, je drugo leto s pomočjo svojih zvestih prijateljev spet ušel z Elbe ter se je izkrcal na francoski obali, kjer so ga pričakovali zvesti oboroženi vojaški oddelki. Z njimi je Napoleon drl proti Parizu, kjer so zavezniški namesto Napoleona postavili za kralja burbonskega princa. Ta burbonski kralj je proti Napoleonu sicer poslal svoje vojaštvo, ki pa ni moglo nič opraviti, večina pa se je celo izrekla kar za Napoleona ter prestopila na njegovo stran. Tiste dni so po Parizu krožile čudne govorice. Ljudje so govorili, da se Napoleon bliža in da bo pregnal burbonskega kralja. O tem so poročali na svoj način tudi časopisi. Med njimi se je posebno odlikoval uradni list »Moniteur«, ki je takole poročal:

Prvi dan je njegovo poročilo takole naznailo Napoleonov beg z Elbe: »Vrag je ušel iz svojega pregnanstva na otoku Elbi.«

Drugi dan je bilo povedano: »Korniški valčodlak se je izkrcal na francoskih tleh v zalivu Jouen.«

Tretji dan: »Tiger se je prikazal pri rtiču Gapu. Zoper njega od vseh strani korakajo zveste kraljeve čete. Njegov konec bo ta, da se bo kot pustolovec moral potikati po hribih. Uiti ne more.«

Četrti dan: »Hudič je res prišel v Grenoble, brzokone po kakem izdajstvu.«

Peti dan: »Uzupator se je predznil našemu glavnemu mestu Parizu približati se za 60 ur.«

Nato je list za nekaj dni umolknil, nakar je spet nadaljeval svoja poročila, ki pa so se tako glasila:

»Bonaparte se bliža Parizu z velikanaskimi koraki. Ampak v Parizu ne bo nikoli prišel.«

Naslednje poročilo: »Napoleon bo jutri v Parizu.«

Predzadnje poročilo: »Cesar je prispel v grad Fontainebeau.«

Zadnje poročilo pa se je glasilo: »Snoči je Njegovu Velikanstvu prevržen cesar in kralj mnogoslavno prikoralo v grad Tuilerije v Parizu. Vse je nepopisno navdušeno, ker se je cesar vrnil.«

Grška čreva

V Grčiji obratujejo že 40 let številni obrati, ki prav dobro predelujejo in pripravljajo čreva, da jih potem tovarne mesnih izdelkov uporabljajo pri klobasah in salamah, ali pa da se iz njih izdelujejo strune. Grški predelovalci govejih, ovčjih in svinjskih črev zaostaja po kakovosti sicer za ruskih, v Evropi pa je še vedno najboljša. Čreva so bila pred vojno tudi važna izvozna blago. Od letne proizvodnje je ostalo za domačo potrošnjo kakih 5 odstotkov. V zadnjem predvojnem letu je prevzela Nemčija za 774.000 mark 20 ton govejih, 45 ton ovčjih in 1 in pol tone svinjskih črev. L. 1939 je bil ves izvoz črev iz Grčije vreden 45,7 milijona drahem.

Madžarski otroški vrtci

Na ozemlju madžarske države so doslej odprli 1500 otroških vrtcev, v katerih se v glavnem zbirajo otroci očetov, vpoklicanih pod orožje. V načrtu je še 2500 takšnih ustanov, tako da bo skupno število otroških vrtcev znašalo 4000.

Knjiga je človeku za odpočitek

in v razširitev obzorja. Lepa in bogata družinska knjižnica je prijazen in domni kraj. »Slovenska knjižnica« strani za tem, da vsakemu omogoči to udobnost. Skrbite da dobite vse knjige, ki bodo v tretjem letniku »Slovenske knjižnice« se izšle! To so:

Paul Hayse: STEKLAR IZ MURANA — Heinrich Federer: GORE IN LJUDJE — Handel Mazzetti: STEFANA — Božena Nemcova: BABICA — Janez Jalen: CVETKOVA ČILKA

Vse te knjige morajo biti v vaši knjižnici. Če ste že naročnik, nam ostanite zvesti, če še niste,

poslanite naročnik »Slovenske knjižnice«!

O prikazovanjih v Bergamu

V zadnji številki smo navedli nekaj poročil o nenavadnih videnjih šestletne deklice v mali vasi Ghiaie di Bonate na Bergamaškem v Lombardiji. Naglasili smo, da poročil o teh »videnjih« ne gre kratko in malo verovati, dokler Cerkev, ki je v teh rečeh nad vse stroga in previdna, ne pove svoje sodbe. Pred seboj imamo uradno navodilo bergamskega škofa, ki je izšlo v bergamskem katoliškem listu »L'eco di Bergamo« dne 2. junija. To škofovo navodilo se glasi:

»O prikazovanjih blažene Device, o katerih govore, češ da se dogajajo v vasi Ghiaie di Bonate v preteklih dneh, izjavlja škofijska oblast, da je še prezgodaj, da bi mogla točno presoditi in potrditi resničnost teh dogodkov. Sele ko bo skrbno in previdno preiskala vse temelje tega dogajanja, bo lahko izrekla svojo sodbo. Med tem pa priporoča vsem, zlasti pa duhovnim stanovom, največjo previdnost.«

Kakor beremo v nekaterih pismih, je cerkvena oblast splošno duhovnikom sploh prepovedala hoditi na kraj »prikazovanja«, zlasti pa ne ob dne, ko so se tam kaj z deklico zbirale ljudske množice. Zdaj je cerkvena strogoost toliko odnehala, da je duhovnikom dovoljeno udeleževati se obiskov tistega kraja in opazovati dogodke.

Cerkev je bila po pravici na vso moč previdna, ker so ljudje takoj začeli trošiti razne govorice, češ da bo tega in tega dne konec vojske itd. Kolikor smo doslej mogli iz raznih poročil ugotoviti, je deklica Adelajda povedala le, da ji je Gospa govorila o molitvi in pokori. Vsaj v naših poročilih ni nikjer nič takega, kar bi nas opravičevalo, da bi verovali v kak nagel konec vojske že v teh dneh, kakor labkovni ljudje govore. Bodimo torej tudi mi v teh rečeh previdni.

Poročilo videmskega katoliškega lista

V Vidmu (Udine) izhaja katoliški list »Vita Cattolica«, ki je dne 18. junija prinesel o teh dogodkih tole poročilo:

Z mnogih strani nas sprašujejo, ali so resnična videnja, ki so se dogodila v Bergamasu v bližini vasi Ghiaie di Bonate. Škofijstvo v Bergamu ugotavlja resničnost teh videnj. Tisti, ki poznajo prikazovanje Marije v Lurdu in v Fatimi, vedo, kako previdno je Cerkev sprejemala vsako malenkostno novico, preden je mogla reči: »Da, videnja so resnična.« Z isto strogoostjo sprejema zdaj Cerkev tudi »prikaznik«, o katerih danes govorimo.

Na drugi strani pa te dogodke obravnavajo katoliški časopisi. V škofijstvo v Bergamu prihajajo številna pisma očividcev, ki bodo mnogo pomagala pri ugotavljanju resničnosti teh videnj. Ko bo Cerkev lahko oznanila svetu resničnost teh dogodkov, bo njena trditve prav gotovo temeljila na natančnih in doslednih podatkih. Vsi verniki pa se bodo mogli razveseliti, kadar bo Cerkev mogla potrditi vso resničnost teh dogodkov.

Adelaide Roncalli je sedemletna deklica iz vasi Ghiaie di Bonate in je med najmlajšimi članicami K.A. V soboto, 13. maja, okrog 6 zvečer je šla s svo-

ni ališala niti klica svojih dveh prijateljic. V obraz je bila blede, kakor bi soj svetlobe odeval tudi na njenem obrazu. Ko se je spet zavedla, je mala Adelajda (deklica, popolnoma zdrava in peti otrok med osmimi) povedala, da je videla pred seboj prelepo ženo, oblečeno v modrobelo obleko, ki je držala v naročju Dete Jezusa, ob strani pa ji je stal sv. Jožef.

»Gospa« ji je rekla: »Ne boj se: Jaz sem Marija. Pridi vsak večer, devetkrat zapored.«

Naslednji dan, v nedeljo 14. maja, ko so se vse tri deklice vračale iz zavoda, kamor so hodile po pauke pred prvim sv. obhajilom, so šle spet na mesto prikazovanja. Spet je deklica zapadla v zamaknjenje in se ozirala proti nebesni prikazni. To se je ponavljalo devet večerov zapored do 21. maja. Roncallijeva pravi, da ji je Marija rekla, naj pove materam da morajo dobro vzgajati svoje

Deklica na kraju prikazovanja.

otroke in da je potrebna pokora. V povračilo je Marija obljubila, da bodo prenehale kazni, ki zdaj tepejo ves svet. Zadnji dan, ko se je prikazala, je rekla deklici, naj se dobro pripravi na prvo sveto obhajilo, ki ga bo prejela prihodnjo nedeljo, in naj pride spet 28. maja, ker se ji bo takrat spet prikazala in potem vse do 31. maja, kar se je resnično zgodilo.

Medtem je šla ta izredna novica od ust do ust. Ljudstvo se je zanj zanimalo in čutilo v tem kile nadnaravnih sil, čutilo, da je Božja mati bolj kot kdaj v njihovi bližini. Sprva je bilo prisotnih pri teh prikaznih le nekaj sto ljudi, ki so spremljali deklico na travnik, potem pa so se te male procesije spremenile v reko ljudstva, in dan za dnem so se množili.

Dne 21. majnika se je zbralo okrog male Adelajde 200.000 ljudi. Romarji so ponoči spali v cerkvah in šolah, ki so bile nalašč zato odprte v vseh bližnjih vaseh in trgih.

Dne 28. majnika se je število pomnožilo na 300.000, med njimi 2000 bolnikov.

Zadnji dan, dne 31. majnika, se je zbralo na travniku več ko pol milijona mož, žensk in otrok iz vseh etanov, ki so klečali okrog deklice in molili rožni venec. To videnje 31. maja je trajalo dvanajst minut.

Pri tem se govori o mnogih spreobrnitvah in ozdravljenjih. Komisija zdravnikov in duhovnikov, ki jo je v ta namen imenoval škof v Bergamu, mgr. Bernareggi, pregleduje mnogo slučajev. Pri štirih, se zdi, da je komisija mogla že ugotoviti končno veljavnost ozdravljenja.

Bergamo.

Neka ženska po imenu Terezija Beolchi iz Cesana Maderno, ki je imela ukrivljen hrbet in je morala zato nositi poseben pas, je 30. majnika sama odpela ta pas, češ da je zdrava.

Onorino Arnoldi iz Vestrena Derno je popolnoma oslepel in bil v zavodu za slepce v Civatu. V sredo, 31. majnika, ko je z vsem srcem prosil Marijo in bil v bližini travnika, kjer se je prikazovala Marija, je dvignil svoje slepe oči proti nebu in naenkrat se mu je zazdelo, da je videl pod modrim nebom leteti letalo. Sprva je mislil, da so to le sanje, ko pa se je ozrl okoli, je spoznal, da res vidi, saj je nekako v megli opazil ljudi v svoji bližini.

Iz pisma istrskega rojaka

V rokah imamo pismo, ki ga je bil dne 22. majnika italijanski vojak, ki služi v Bergamu, pisal domov v Piran v Istri svoji ženi. Pismo hočemo podati, kolikor se nanaša na najvažnejše dogodke, ki so se tiste dni dogajali v vasi blizu Bergama. Omenjamo pa pri tem, da je treba paziti, ko precejamo to vojakovo poročilo. Vojak piše svoji ženi najprej etvari, ki jih je bil ališal, proti koncu pa navaja, kaj je sam videl. Na to opozarjamo zato, da bi tudi naši bralci dobili bolj jasno in nepokvarjeno podobo teh dogodkov. Pismo se glasi:

V okolici mesta Bergamo, natančno 10 kilometrov proč, se je zgodilo to, kar pripovedujem. Majhen kraj z majhnimi skromnimi hišicami se imenuje Ghiaie di Bonate, kjer prebiva skromna kmečka družina. Dne 13. majnika so šle tri sestre te družine na polje nabirati marjetice, ki so jih hotele pokloniti Mariji, katero v hiši časte. Med nabiranjem je najmlajša naenkrat zavpila: »Pomagajte, pomagajte, kakšna luč!« Drugi dve sestrice sta preplašeni zbežali, vendar se je starejša kmalu vrnila k najmlajši sestrici, ki ji je ime Adelajda. Zagledala jo je, deklica je klečala, roke je imela sklenjene k molitvi, oči pa v nebo uprte.

»Kaj delaš, Adelajda?«

Mala pa ni odgovorila, marveč je kar naprej ljubeznivo strmel v nebo. Sestra jo je hotela stresti, pa je ni premaknila. Čez kakih dvanajst minut je mala Adelajda vstala in rekla:

»Marijo sem videla in z njo govorila.«

Na kraju prikazovanja.

Sestra pa ni hotela verjeti ter je rekla: »Kdo ve, kaj si videla!« (Vedi namreč, da je mala šele šest in pol leta stara.) Toda ni nič izdalo, mala je odgovorila:

»Ne, draga Marija, Marija mi je rekla, da moram zdaj devet naslednjih dni biti tukaj na tem Dalje na 10. strani.

Na kraju prikazovanja.

ima dvema prijateljicama na travnik kakih dve sto metrov od vasi, da bi tam nabrala cvetja za Marijin oltarček. Ko je bila obrnjena proti vzhodu, je zagledala pred seboj bleščoč leso in kakor bi jo zajel vrtnec skrivnostnega klica, je obstala v nekakem zamaknjenem pričakovanju, v katerem

43

»Že dva dni so zaprti v svoji kabini.« je pristavil. »Prisluškovali smo, a nismo slišali najmanjšega glasu. Vstopiti si nismo upali, ker jim nismo mogli pomagati; saj smo bili tudi sami že na koncu svojih moči. Jaz sam živim že več dni samo od sladkorja in žganja. V žledcu me žge kot živ ogenj.«

Bil je rdeč v obraz zaradi žganja, a suh kot okostnjak. Prav tako so bili mornarji, ki so prišli z njim. Videlo se je, da so komaj še premikali vesla.

Nemudoma sem revežu dal jesti in ukazal, naj mesejo nekaj hrane tudi mornarjem v čolnu. Moje povelje je bilo tako odločno, da je nečakova skopost bila premagana. Saj je dečko imel dobro srce; le vzgoja ga je pokvarila, ker je živel med grabelživimi trgovci, ki so živeli v neprestani zakrbljenosti, kakor da bi se bali, da jim bo zmanjkalo tal pod nogami.

Kljub mojemu opominom so reveži jedli s toliko požrešnostjo, da je krmarja in dvema mornarjema postalo alabo in so se morali zateči k zdravniku. K sreči pa nihče ni umrl, kar se prav rado zgodi, če se sestrada človek preveč najde.

Naročil sem našemu krmarju, naj odide na nesrečno ladjo in poišče one tri potnike. Dejal sem mu, naj vzame s seboj nekoliko juhe in prepečenca ter naj jih le po malem hrani, če so že pri življenju. Tudi zdravnik mu je naročil isto in mu dal neko krepilno pijačo, če jo bo potreboval.

Nikakor nisem mogel počakati na njegov povratek. Hotel sem se prepričati na lastne oči o položaju. Povabil sem tuje mornarje na krov ter sam stopil z enim od naših mornarjev v njihov čoln.

Ko sem dospel na ladjo, sem ugotovil, da so trije potniki bili še živi, a bili so tako slabotni, da se niso

Slopi sem v čoln in odplul k ponesrečeni ladji.

Robinzonove ZGODBE

mogli več ganiti z ležišča. Dobri krmar je klečal na tleh poleg ležišča in jih pital kot otročičke. Pomakal je prepečenec v vročo juho in ga podajal zdaj enemu, zdaj drugemu. Ubogi revčki so odpirali usta kot ptički v gnezdu.

»Dobro, Tom!« sem vzkliknil in ga potrepil po ramenu. Krmar se je okrenil in me pogledal. Njegove oči so bile solzne.

Tudi robati mornar ima srce. Bog ga daje vsakemu človeku, a mnogi ga ne znajo vzgojiti ali pa ga ne vzgojijo prav.

Uboga mati je po nekaj grizljajih zaprla usta in sklonila glavo na stran. Tom ji je dal tedaj krepilne pijače in ji dajal pogum... Gledala ga je nepremično in ni mogla govoriti... Pokazala je, da razume in čez nekaj časa je z velikim trudom dvignila roko in jo položila na glavo sinu... Kako ginljiv prizor! Dobro sem razumel njegovo kretnjo.

Pozneje sem izvedel, da je revica tako oslabela, ker že več dni ni jedla, ker je vso hrano hranila za sina. S to kretnjo nam je hotela reči: »Priporočam vam ga.« Še tisto noč je umrla.

Tudi mladenič in sobarica smo morali izročiti zdravniški oskrbi. Bila sta tako izčrpana, da smo mislili, da bosta umrla. Celo mojega nečaka je prevzelo usmiljenje in ne da bi mu jaz kaj rekel, mi je dejal:

»Poslušaj, striel Fanta in dakle obdržimo na ladji. Potem... potem bomo videli.«

»Dobro, dečko!« sem odvrnil. »V tem spoznavam, da si iz naše rodbine. Tvoj strici oče bi si bil slekel tudi srajco, da bi jo dal revežem. Večkrat je dejal, da v trpečem človeku gleda Jezusa in je zato vedno pripravljen pomagati mu. Krmar, ki je nadomeščal kapitana na ponesrečeni ladji, me je prosil, če bi se nam smel pridružiti s svojo ladjo. A kako bi mogli pluti skupaj s to ladjo brez jaborov? Z veseljem je sprejel našo ponudbo, da mu damo dva manjša jabora, ki naj ju postavi na ladjo, da bodo tako lahko nadaljevali pot.

Kakor sem že povedal, sta ostala pri nas mladenič in sobarica. Dečko je bil star kakih sedemnajst let, bil je zelo dobro vzgojen in nadarjen. Dolgo se ni mogel potolažiti zaradi izgube ljubljenega matere in bolelo ga je, ker so jo zvezano v vročo vrgli v morje. Njegova bolelost je bila toliko hujša, ker je pred nekaj meseci izgubil tudi očeta. Sobarica je bila še mlada in precej lepa; a lakota in trpljenje se ji je poznalo na obrazu. Bila je tako zelo izčrpana, da jo je zdravnik komaj rešil smrti. Telesno si je kmalu opomogla, duševno ozdravljenje pa je prišlo mnogo pozneje.

Iskanje na otoku.

Nadaljevali smo potovanje in 10. aprila dospeli v bližino mojega otoka. Ni bilo tako lahko ga spoznati, kajti prvič sem dospel do njega z južne strani, zdaj pa smo se mu bližali s nasprotno. Morali smo se približati nekaterim otokom ob izlivu reke Orinoko, ne da bi našli pravega. Končno pa sem spoznal svojo zmožnost, da sem namreč smatral za celino to, kar ni

bilo drugega kot podolgovat otok ali pa cela vrsta malih otokov, ki so se iz daljave zdali strnjeni. Divjaki, ki so prišli k meni na obisk, niso bili pravi Karaibi, ampak neko sorodno pleme. Sicer pa so jim po oblikah in hudobiji bili zelo podobni ali pa celo enaki.

Po dolgih ovinkih smo dospeli do obale mojega otoka. Prav za prav nas je privedel tja Petek, ker je takoj spoznal kraj, kjer je pristal pred tolikimi leti v tako žalostnih okoliščinah. Ko je zagledal otok s svojimi bistrimi očmi, je začel veselo skakati in kazati smer, kjer naj bi bila naša trdnjava.

Kazal je v smeri, kjer naj bi bila trdnjava.

Opazil je celo ljudi na hrību, medtem ko jih jaz s daljnogledom nisem mogel videti.

Ukazal sem dvigniti angleško zastavo in naznačiti naš prihod s tremi topovskimi streli. Predstavljal sem si, kak utinek so naredili na prebivalce otoka topovski streli.

Kmalu nato sem zagledal dim, ki se je dvigal z obale proti nebu. Kaj naj to pomeni? Brez dvoma so nas videli in nisem si skušal razlagati pojav drugače. Nikakor ni pametno, da človek preveč preiskuje, kajti nemalokrat najde to, česar ne želi.

Velik sem upustil v morje čoln in se vkrca vanj s Petkom, mladim duhovnikom in šestnajstimi dobro oboroženimi mornarji. Na sprednjem delu čolna smo pritrčili belo zastavo, kot znak mira. Mlademu duhovniku sem še med potjo pripovedoval o svojih doživljajih.

Ker je ravnokar začela plima, nas je ta odnesla proti izlivu reke. Prvi človek, ki sem ga zagledal, je bil Španec, ki sem ga rešil pred leti in ki sem ga poslal s Petkovim očetom po ostale tovariste, kakor se čitatelj brez dvoma že spominja. Bilo je to gotovo dobro znamenje. Ukazal sem svojim, da nihče ne sme zapustiti čolna in sem sam stopil na breg. V naslednjem trenutku sem videl nekoga, ki je skočil iz čolna in stekel pred menoj. Kdo neki je bil tako predrzen? Petek je zagledal v daljavi očeta in je stekel k njemu. Kako sem se mogel zoperstavljati temi upravičenim čustvom? Komaj sem ga opa-

zil, že sta bila skupaj in padla drug drugemu okrog vratu. Škoda, da nisem kipur!

Španec je obstal na mestu ves presenečen in me gledal, ko sem se mu bližal. Javno je bilo, da me ni spoznal.

Nekaj korakov pred njim sem obstal in ga nagovoril v španskem jeziku: »Gospod, ali me ne poznate več?«

Oh mojem glasu se je stresel. Vrgel je puško tovarišu, ki ga je spremljal, skočil k meni in me objel. Prav za prav dva plisnita drug drugega okrog vratu. Kraljevske dostojanstvo je bilo na mah pozabljeno.

Ko sva dala duška svojim čustvom, mi je Španec poročal na kratko o stanju mojega kraljestva. Potem pa mi je dejal:

»Gospod guverner, počakajte tukaj, da privedam vso kolenijo, da vas pozdravi.«

Po teh besedah se je vrnil k svojemu spremljevalcu in mu dal potrebne navodila. Jaz sem medtem poklical iz čolna deset mojih spremljevalcev, kakor tudi duhovnika.

Španec se je vrnil. Stopil je na mojo levico in tako smo slovesno korakali proti trdnjavi. Odkrito priznam, da kraja nisem več prepoznal. Vseeno: kraj so bila nasajena drevesa, ki so v devetih letih postala že kar mogočna, da je nastal okrog trdnjave pravi gozd. Če bi ne imel vodnika, ki bi brskane ne mogel najti vhoda.

Vprašal sem Španca, čemu ta spremljevalci in odvrnil mi je:

»Ko boste zvedeli za vse, kar se je zgodilo po vašem odhodu, boste priznali da ni bila odveč. Ko sem se vrnil na otok, sem bil zelo vesel, ko sem zvedel, da ste odstopovali z dobro lajdo. Upal sem, da se boste kmalu vrnili in odvedli tudi nas v Evropo. Zelo pa sem bil v skrbeh zaradi tistih treh ljudi, ki ste jih pustili na otoku in ki so kmalu pokazali, česa so zmogli. K sreči so bili v manjšini. Če ne, bi brez dvoma bil že na onem svetu s tovariši vred. Da nas niso pomorili, smo bili primorani, da jih razorožimo in jih naredili za sužnje.«

»Zal sem to predvideval in se bal že vnaprej,« sem odvrnil. »Ko sem odstopoval, sem bil zelo v skrbeh. Škufal sem se pomiriti s tem, da so ob mojem odhodu kazali iskreno kesanje in sklepal sem po besedah hvalečnosti... nevedečih! Popolnoma prav ste razpravili. Zaslužili bi še kaj bujega.«

Med razgovorom smo vstopili v trdnjavo. Bil sem giniten, ko sem zagledal stvari, ki sem jih naredil z lastnimi rokami v dolgoletnem delu. Vse je bilo še tako, kot ob mojem odhodu.

Zaslišali smo hrep prihajajočih Špancev, ki jih je prijatelj tovariš klical. Prijatelj mi jih je predstavil z veliko slovesnostjo in pristavil, da so prihajajo zahvaliti tistemu, ki jim je rešil življenje. Predstavili so se potem drug za drugim kot pravi plemiči, ki pozdravljajo svojega gospoda. Njihovo govorjenje in vedenje je pričelo, da niso bili čisto navadni ljudje in bil sem pred njimi kar sekam v zadregi.

Špančev pripovedovanje.

Brez dvoma bodo tudi čitatelja zanimali doživljaji Špancev, ki mi jih je pripovedoval prijatelj.

Bržkone se ni pozabil, da sem tega Španca poslal s Petkovim očetom k njegovim tovarišem, da jih povabi na moj otok. Tem se je zdelo, da sanjajo, ko so zopet zagledali svojega kapitana, o katerem so mislili, da je že mrtav in da so ga sverahniki že pojedli. Skoro niso hoteli verjeti, ko jim je pripovedoval, kako je bil čudežno rešen in u tem, da sem jih povabil, da se preselijo k meni. Ko pa so videli orožje in hrano, ki je bila pripravljena v ta namen, njihovo veselje ni poznalo več meje. (Dajte ortodoksni!)

O prikazovanjih v Bergamu

Nadaljevanje s 6. strani.

kraju, vsakokrat oorej. »Bila pa je takrat ura šest. Nato sta se deklici vrnili domov.«

Nato pismo pripoveduje, kako so ljudje kmalu zvedeli o tej reči in kako so se iz staršev norčevali zaradi tega, naka je oče deklico zaprl v hišo, toda deklica je vsakokrat ob šestih bila spet na tistem kraju. Pozneje so celo ure premaknili, da bi zmedli deklico, pa ni nič pomagalo, naka je šestega dne ljudstvo po malem že začelo verjeti, da deklica res vidi Marijo. Tistega dne so namreč princeli tja h kraju prikazovanja bolnika z bergljami, ki je ozdravel. Sedmi dan je bilo že 15.000 ljudi na kraju. Nato pismo nadaljuje:

»Mala Adelajda je rekla, da bo deveti dan zadnji, ko se bo Marija prikazala. In tako je tudi bilo. Sam sem šel na ta kraj. Le zato, ker sem bil v oddelku straže, se mi je posrečilo priti v hišo, kjer je prebivala deklica, ter sem sam govoril z njo.«

»Na kraju prikazovanja sem bil že štiri ure pred začetkom. Že takrat je bilo tam zbranih kakih 60.000 ljudi. Bilo je morje ljudstva in molitve so se dvigale od vseh strani. Ljudstvo je pozdravljalo deklico. Glej, te deklice župnik se pred dvema tednoma ni pustil k prvemu sv. obhajilu, ker je sodil, da mala še premalo zna, saj res niti molitve ni znala. Odkar pa je imela čast z Marijo govoriti, zna vse molitve, in sicer italijanske in latinske tako dobro, da so stremili celo škofijiški duhovniki. Ne bom ti pripovedoval o romanjih, ki prihajajo od vseh strani Lombardije.

Včeraj, dne 21. majnika, natančno ob šestih 20 minut zvečer, je vse ljudstvo začelo vpiti. Ljudje so videli, kar sem tudi sam videl, velik sončni sij. Sonce se je vrtilo hitreje kakor kako hitro kolo ter pri tem izžarevalo različne barve. Tisti hip je mala deklica v sobi, ne da bi ji bil kdo povedal, kaj se zunaj dogaja, hotela oditi na svoj kraj prikazovanja. Tedaj je deklico vzel v naročje karabinjerski maršal ter jo nosel v spremstvu številnih oboroženih vojakov, ki so delali prostor med velikanske ljudsko množico. Bilo je res pravo mravljišče. Vsi so hoteli biti čim bliže. Tu in tam je kdo v sredi množice omedlel.

Ko je deklica stala na določenem kraju, je sklenila roki, molila ter nepremično zrla nekam naprej. Tako je stala kakih 25 minut.

Ubog vojni invalid, ki je že celih 18 mesecev mogel le z bergljami hoditi, je nenkrat zaklical: »Ozdravel sem! Lahko hodim! Vrgel je stran svojo bergljo ter hodil med množico, še ves drgetajoč od veselja.

Istočasno je tri leta star deček, ki ga njegovi starši še nikdar niso slišali govoriti ne hoditi, nenkrat zaklical. Na njegov krik je prihitel oče ter videl, da je njegov otrok zdrav. Tako se je končal ta dan.

Mala Adelajda je povedala, da je v tem zadnjem videanju videla Marijo. Dete Jezusa in sv. Jožefa okupaj z oščedkom, ki pa je hotel pobegniti. Marija pa, da ga je s svojo milino nazaj potegnila, rekoč: »Zdaj bodi priden in stoji zraven mene.« — Ljudje so sodelili, da mora to kaj pomeniti.«

Vojakovo pismo konča s pripovedovanjem o epominkih, ki jih ima na te dogodke.

PRAVNI NASVETI

Vsakomesečna prijava gradiva. Po predpisih uredbe o gradbeni delavnosti mora vsak imetnik gradiva, pomožnega gradiva, gradbenih strojev in gradbenega orodja le-to prijaviti šefu pokrajinske uprave, odd. VIII., odseku za oskrbo, do vključno 5. vsakega meseca. Vse to se prijavi s stanjem koncem prejšnjega meseca. Razpolaganje z gradivom, pomožnim gradivom, gradbenimi stroji in vsem ostalim gradbenim orodjem je dopustno samo v obsegu gradbene dovolitve po tej naredbi ali s posebno odobritvijo šefa pokrajinske uprave. Naredba predvideva težke kazenske posledice, če se prijava zakasni ali opusti.

Železno blago za kmetijske namene. Za nabavo železnega blaga je potrebna posebna dovolilnica. Kmetovalci in vrtnarji, ki rabijo železno blago za kmetijske namene, naj se v vsakem primeru obrnejo s prošnjo na Kmetijsko zbornico. Kmetijska zbornica daje dovolilnice samo neposrednim potrošnikom, t. j. kmetovalcem in vrtnarjem, ne pa tudi trgovcem in zadrugam. Ti imajo dve možnosti, da pridejo do železnega blaga za kmetijske namene, in sicer: 1. Ko prodajajo takó blago iz svojih že obstoječih zalog, dobe od kupecv dovolilnico za nabavo železnega blaga. Te dovolilnice zberejo in predložijo nemškemu svetovalecu pri Pokrajinskem gospodarskem svetu v Ljubljani ter zanje dobe predpisane nakaznice za železo. S pomočjo teh nakaznic lahko vedno zopet obnove svoje zaloge. Trdke, ki iz kaknega posebnega razloga sploh nimajo nobenih zalog železa, pa lahko pri Pokrajinskem gospodarskem svetu zaprosijo za dodelitev nakaznic za železo, da lahko s poslovanjem sploh prične. To prošnjo mora razen občine priporočiti občinski kmetijski poverjenik. Vse trdke, ki žele, da bo kupec pri njih nakazno železno blago, naj kmetijsko zbornico redno obveščajo o stanju svojih zalog, in sicer vedno v začetku, pri večjih spremembah zalogo pa tudi tekom meseca. Pri tem je treba ločeno navesti blago nemškega in italijanskega izvora, prav tako pa tudi natančno čisto težo železa za komad za vsako vrsto in vsak tip blaga. 2. Druga možnost je ta, da zbira kmetijska zadruga po občinskem poverjeniku priporočene predloge svojih članov za nabavo železnega blaga ali pa podeželjski trgovci zbere predloge svojih odjemalcev — in jih predlaga kmetijski zbornici v Ljubljani. Ta preiskuje posamezne primere ter nato izda skupno dovolilnico za nabavo blaga. V tem primeru prevzame trgovec ali zadruga le prevoz in razdelitev blaga.

Zapora sestavnih delov za kolesa. Šef pokrajinske uprave je postavil pod zaporo sestavne dele za dvokolesa in tričiklje na zalogi pri trgovcu. Trgovci z označenim blagom morajo prijaviti stanje zalog šefu pokrajinske uprave. Vsako spremembo v zalogi blaga morajo vpisovati v knjigo o prejemu in oddaji blaga, ki mora biti vsak čas na vpogled drž. kontrolnim organom. Sestavni deli za bicikle in tričiklje se smejo prodajati samo na nakaznice pokrajinskega gospodarskega sveta, ki sestavi razdelilni načrt za razdeljevanje sestavnih delov in ga predloži v odobritev šefu pokrajinske uprave. Opustitev ali zakasnitev prijave zalog, oddaja blaga brez nakaznice, opustitev ali

napačno vpisovanje blagovnega prometa v knjigo o prejemu in oddaji blaga, se bo strogo kaznovalo z zaporno ali denarno kaznijo ali z obema. Razen tega se sme izreči odvzem obrtne pravice in zaplenba blaga.

Količine žita letine 1944, ki se smejo obdržati. Izdana je odredba, ki določa količino žita letine 1944, ki se sme obdržati za domačo porabo. Po tej odredbi smejo tudi letos, kakor lani, neposredni obdelovalci žitnih gospodarstev, najsi so njih lastniki ali uživalci, obdržati po dva stota pšenice za obdelovalca in za vsako osebo rodbine ali uslužbenstva, ki se pri njem preživlja. Posredni obdelovalci žitnih gospodarstev (to so oni, ki ne delajo sami) najsi so njih lastniki ali uživalci, pa smejo obdržati po 1.50 stota pšenice za obdelovalca in za vsako osebo rodbine ali uslužbenstva, ki se pri njem preživlja. Župne nadarbine in zajednice, ki oskrbujejo neposredno žitna gospodarstva kot lastniki ali uživalci ali kot zakupniki, smejo obdržati po dva stota na glavo za člane zajednice, ki vse leto pomagajo pri obdelovanju zemljišč; po 1.50 stota za tiste, ki pomagajo samo z vodstvom in po 1 stot za vsakega drugega člana zajednice. Namesto pšenice v celoti ali delno, se lahko obdržijo naslednje količine drugega žita, ki se pridela na istem kmetijskem gospodarstvu, in sicer: koruze po 1.50 stota za vsak stot pšenice; ječmena po 1.30 stota za vsak stot pšenice; rži po 1.10 stota za vsak stot pšenice; ajde po 1.50 stota za vsak stot pšenice. Ni dopustno obdržati žito za lastno in rodbinsko porabo lastnikov zemljišč, ki so dana v zakup, četudi je določeno s pogodbo dajanje zakupnine v žitu.

Iz življenja za življenje

Stari klavir

V neki planinski koči so imeli star klavir. Vsako nedeljo je igral na njem učitelj gorjancem, ki so prihajali od vseh strani na zabavo in ples. Ko so zvečer posedali turisti v koči, so silno razbijali po ubogem klavirju moral je spremljati vse močote popevke, dokler oskrbnica ni ugasila luči. Na tešče v jutru pa so že zopet dijak začeli s tisto: Na planin'cah sončece sije...

Saj ni čudno, da je klavir bil ob glas ter je komaj pivkal in čivkal za nediscipliniranimi pevci.

Neki večer pa je prišel v zavetišče sloviti umetnik ravno ko se je utapljalo sonce tam za zadnjim vrhom. Stopil je k oknu in si še enkrat pogledal krasoto sveta, potem pa sedel h klavirju in brenknil z rokama na vsako stran po tipkah. Klavir se je oglašil rahlo in sramežljivo kakor otrok, ki ga je odgovoril velik gospod. Njemu pa je bilo to premalo. Hotel je več vedeti. Zato je segel močnejše med tipke, da so se strune prav vzdrmale in razmajale. Bilo je kakor da jih boža, obenem močno pretresa. Zdajci se je vzbudila v klavirju stara narava. Gostje za mizami so prisluhnili, čudovita godba je zaplala v ozračje in planila pod mlo nebo. Zdelo se je, da hoče klavir spraviti le sebe vse, kar je moral leta in leta dušiti v sebi zavore nasilnih plesnih omedlenosti in neumnih udarnic, ki so prišle včeraj iz tujega sveta k nam, in pojdejo — o, da bi vendar! — že jutri v pozabljeno. Gostom se je zdelo, da morajo s klavirjem peti vse strune njihovih src. Povsod okoli tišina in priuškanje. Še vzklil iz klavirja, še zadnji vrisk in — umetnik je nehal.

Ko so šli gostje spat je klavir še dolgo drhtel in brenel v kotu. V jutru je oskrbnica povedala, da je vsa noč po njem rahlo zvenelo.

Umetnik je vstal s soncem in šel. Klavir je zopet dajal od sebe samo puste, bripave glasove brez duše: »Kak razklopotan zaboj pa je to!« — so se hudoviti gostje, ki so neusmiljeno razbijali po njem.

Staremu klavirju, da temu staremu klavirju gre kakor premnogim ljudem v življenju. Prišli so po nesreči v roke sušmarjem in mojster-skaza ni znal zadeti strune, da bi izvil iz njih pravi glas. Kadar pa je prišel prav umetnik, je takoj zopet vse pustil in šel.

Še bolj kakor pri klavirju je važno pri človeku, kdo igra in kako igra. Treba je znati dotakniti se prave tipke, primerno močno in primerno dolgo. Treba je moči in rahle nečnosti pa — pravega takta.

Življenje v „osvobojenem“ Rimu

Dopisnik švedskega lista opisuje sedanje razmere v Rimu ter naglašja, da so levičarji zdaj v Rimu močno vplivni, medtem ko rimsko ljudstvo samo živi brez prave smeri in ne ve, kako lepo bo, ko pride mir in bo v Italiji spet tako, kakor je bilo. Dopisnik pravi, da bi bilo bolje, ko bi ljudje resnice izvedli. Poleg negotovosti, ki v nji živi Italija, prihaja še pomanjkanje živeža. Zato so najprej uvidevali ljudje začeli spoznavati težavo prihodnjih časov. Zdaj se malodušje polahča že ljudskih množic. Dopisnik pravi:

»Težav je nešteto veliko. Najbolj pritiska potreba, kako bi brezposelne zaposlili. Povsod se vedno glasneje oglašja klic množic, ki bi se rade kam izselile. Ljudje kličejo: »Nimamo ne dela, ne kruha! Pustite nas, da se izselimo!«

Na drugi strani pa bremo, da so tajniki socialistične italijanske strokovne delavske zveze v ameriških listih pritožuje, da Angloamerikanci tam mirno duše dopuščajo, da boljševiki smoj

viso Italijo po mili volji boljševizirati. Komunistični voditelj Tagliati dobiva vedno več vpliva.

Drug ameriški časopis »The New Republic« pa poroča, da imajo Angloamerikanci vedno več težav v Italiji. Bojevati se morajo v Italiji kar na dveh frontah: ena je proti Hitlerju na fronti, druga pa zoper republikansko svobodno Italijo za fronto. Nato se sprašuje, kakšne namene imajo Angloamerikanci v Italiji. Pravi: »Kralja in Badoglija so ne le moralno, marveč tudi politično uničili. Skoraj se dozdeva, kakor da bi bil njihov namen, javno razglasiti, da so Italijani nesposobni, da bi sami sebe vladali. Italijanom je v preteklosti bil potreben Mussolini, pa tudi zdaj potrebujejo Mussolinija, kajpada le takega, ki ne bi držal z Nemci.«

Na drugi strani pa tudi komunisti vedno ostroje nastopajo zoper angleške okupatorje. Tako poroča iz Alexandrova glavnega stana, da so komunisti zahtevali, naj se delavcem plačujejo večje plače, vsaj take, kakršne so jim plačevali Nemci.

Peter Bohinjec POD KRIVO JELKO POVEST IZ ČASOV ROKOVNJACEV

Veliki Grog je oskrboval cesto od Velikega hriba do Kokrice, dokler ni umrl kot slepec in berač leta 1855, star 95 let.

Veliki Grog je oskrboval cesto...

Velk se je cerkveno poročil z Mico, ki je slepega očeta vodila od hiše do hiše in umrla na Kokrici leta 1879.

Tacman se je vrnil iz zapora, koder se je naučil vezati lonce. Sezidal si je bajto na Gradišču, pa jo je moral podreti, ker si ni bil preskrbel stavbinskega dovoljenja. — Umrl je šele l. 1898 na Trsteniku za boleznijo, za kakršno je umrl kralj Herod.

KONEC

OPOZARJAMO

na novo ginljivo povest

»Nedolžna sem«

ki bo začela izhajati
v »Domoljubu«

nja in potika po ječah. Agata, se obrne Grog k svoji tovarišici, »ti pa pojdi za hčerjo...! Jaz se bom še klatil po Udnem borštu, dokler me kak taterman ne pogoltne...«

Volk začudeno pogleda starca, Mica in Agata se ga okleneta...

»Danes pride menda Pajk v Goriče. Le pojdite, ljubi moji, pa se varujte! Pri Bidežu na Letencah vas tudi jaz poiščem.«

Polonjek odrine čez Gradišče proti Letencam. Spremljala sta ga Pomiganec in Požaganec, zadaj pa je kresal Fundež s svojimi gosli. Volk z Mico in Agato krene čez Kamnjek na Goriče.

Pri Ribnikarju na Letencah je postalo kmalu živahno. Pomiganec in drugi so se vrteli po hiši, Fundež pa je igral na gosli.

Onstran ceste v Bidežovi bajti z lesenim hodnikom in malimi okni je sedel za pečjo Polonjek. Poleg njega je sedela njegova dečla, Pograjčeva Mina. Polonjek je držal puško v roki in jo basal.

»Mina, Fundež že vleče po goslih pri Ribnikarju. Ali greva plesat?«

»Ne ljubi se mi, Lovrenc! Oci-njek je pravil, da hodijo biriči okoli.«

»Nej hodijo, Minal! Prvi, ki mi pride pred oči, bo krvavel na tleh.«

In Polonjek krčevito pograbi puško.

»Pusti puško, Lovrenc! Je nevarno, da se ne sproži!«

»Kaj nevarno! Pogledj, Minal! Enooki šteklačar nameri puško sebi na prsi. —

Kože ciganske, ne maram ukrade-nega denarja.

»Norec, pazi, da se zares ne!« Mica sune svojega fanta v komolec, petelinček se sproži — in Polonjek se zvrne izza peči na tla, smirno zadet...

Strel je privabil goste od Ribnikarja, pa tudi biriče, ki so se skrivali za plotovi.

Spopadejo se plesavci in biriči, pa tudi plesavke pomagajo. Trav-nova Jera je skoraj zadavila biriča Prokija.

Goriški štrukelj je prišel z vo-zom in nanj so posadili plašarje in plašarice, da jih odpeljejo v Kranj.

Tisti čas je sprejel goriški lo-kalist Volka in Grogovo Mico. Aga-ta jima je sledila.

»Kože ciganske, kaj hočete?« jih je pozdravil.

»Pošteno življenje,« mu odgovori Agata in začne razkladati želje Ve-likega Groga.

»Duše krščanske, ali naj vam verjamem,« kriči gospod Janez, da je belež letel od stene.

»Vse to je vaše, da hoste prej sezidali novo cerkev,« zine haram-bašica in streše mošnjo cekinov po mizi.

»Kože ciganske, ne maram ukra-denega denarja!« zakriči gospod Janez, da so malharjem noge okame-nele.

Mi jih tudi ne maramo,« odvrne Agata, »ker si hočemo odslej pošte-no služiti svoj kruh.« —

Tisti hip se odpro duri iz kamre in prikaže se glava kranjskega ko-misarja. Ta je bil baš na obisku pri lokalistu in se je umaknil, ko se napovedo Grogovi ljudje.

»Verjemi jim, jaz jim verja-mem,« sprgovori komisar Pajk in se poslovi.

Gospod Janez jo še robantil nad ženinom in nevesto, spreobračajoč ciganske duše, Pajk pa je sedel v voz in se odpeljal.

Sneg je ležal na debelo in sani-nee je tekli počasi.

Vrh klanca Rjavca se pokaže ob cesti orjaška postava človeka s fra-kom in ciliadrom.

»Stojale zakliče Veliki Grog in pomoli dva samokresa, enega v ko-misarja, drugega v voznika.

»Zdaj sva oba enaka. Zagotovite prostost meni, moji tovarišici, moji hčeri in pa Volku; pa se vam vdam in grem, kamor hočete,« sprgovori harambaša s slovesnim glasom.

»Velja, kar prisedi, Grog!« iz-reče komisar s prestrašenim glasom.

Harambaša prisede, voznik pa počene konja.

»Vse tako kaže,« nadaljuje Fun-dež, »da homo morali dati slovo na-šim uricam. To je dobro, da je mojo Francko vzel k sebi tisti gospod Nace, ki je zdaj za kaplana v Meng-šu. Dobro se ji godi in peti zna tako kakor angelci v nebesih. Mi pa homo čakali, da nas Pajkov prst po-čavi. Izpraznil in izčistil je naše vrste kakor nihče drugi. Če nas ne potaknejo po ječah, nas bodo pa po prisilnih delavnicah. V Ljubljani jo že delajo, kakor Noe barko. Zdaj bo vendar enkrat res in potlej

adijo, očka, mati,
adijo sestra, brat —
zdaj se vid'mo zadnjikrat...«

In Fundež potegne z lokom do go-slih, da je struna počila.

Počasi se premika karavana.

»Tista žalostna se je že odirgala, Tomaž!« zakliče Polonjek.

Veliki Grog pa je dal zaame-nje za odhod. Počasi se premika ka-ravana ob potoku Kapniku čez klanec Rjavca na cesto, ki vede v Kranj.

Srce harambaše je bilo zakopano v skrbi za Agato in hčer.

»Matevž,« se obrne k Volku, ki je stopal poleg Grogove Mice. »Tac-man je v zaporu in kdo ve, kdaj ga opet prinese sapa v naše kraje ali pa nikoli več. Sicer so pa ti zakoní, ki sem jih jaz sklepal pod krivo Jelko, tako le samo za na kvatre. Ti si vzrejen pri Toncu na Leten-cih in si tako kakor doma. Dam ti Mico za ženo in pojdita k gospodu Janazu v Goriče, da vaju cerkveno poroči. Toliko bosta že imela, da se bosta lahko pošteno preživela. Bolje je tako, kakor da vaju Pajk proka-

Križem sveta

Bolgarski kmetje so zavarovani

V začetku lanskega leta so dobili v Bolgariji zavarovalne knjižice prvi stari kmetje. Doslej je pristojna oblast razdelila okrog 169.000 zavarovalnih knjižic. 20.000 prošelj še ni rešenih. Do konca tekočega leta bo imelo v Bolgariji zavarovalne knjižice okrog 200.000 starih kmetov.

Ušje nadloge ne bo več

Nemški list »Vierjahresplan« piše, da se je po dolgih raziskavanjih posrečilo najti način, ki že vnaprej izključuje, da bi se mogle uši zarediti. Prav tako, kakor že poznamo sredstvo proti moljem (naftalin), so zdaj našli postopek za nasičenje oblek, zlasti perila, ki preprečuje, da bi se mogle zarediti uši. Zaradi telesne toplote nasičeno perilo razvija posebne pline, ki izpolnijo prazne prostore med obleko in uničijo ves mrčes na telesu in obleki. Plini delujejo kakor varovalni plašč in preprečujejo zalego uši za daljšo dobo.

Križanka št. 27

1	2	3	4	5	6	7	8
9		10	11			12	
13			14		15		
16	17						18
19	20	21				22	
23							
24		25			26	27	
		28				29	
30					31		32
33			34		35	36	
37		38					39

Vodoravno: 1. predlog, 3. del pluga, 7. okrajšava za glagol, 9. grška črka, 11. zgoden, 12. vranji glas, 13. časovno doba, 15. del žitne bilke, 17. kraj na Primorskem, 19. okrajšava za moško ime, 21. to ime nosita dva meseca v letu, 22. staroslovska pijača, 23. zavedeni, 24. igralna karta, 25. božični vzklík (brez prve črke) 27. veznik, 28. riba iz severnega morja (množ.), 30. svetopisemsko ime, 31. domača ptica, 33. del voza, 34. član izumrlega naroda, 36. prijatelj tuje lastnine, 37. kvartaški izraz, 38. del telesa, 39. nikalnica.

Navpično: 1. plevel, 2. otroško ime za očeta, 4. kemični znak za erbij, 5. hrib v Kamniških Alpah, 6. glavni števnik, 7. sredi Ljubljane stoji, 8. dlaka, 10. grška gora, 12. ošiljen košček lesa, 14. obtesan, 15. za postavljanje koč ga rabijo, 16. obrtnik, 18. umetniki jo uporabljajo, 20. selo, 22. osebni zaimek, 25. maščoba, 26. vrsta naglasa, 28. ostanek pri gorenju, 29. Azijška država, 30. del cerkve, 32. grška boginja, 34. okrajšan veznik, 35. kratica za troj.

Rešitev križanke št. 26

Vodoravno: 1. Stabovica, 10. ironija, 11. ha, 13. Adana, 14. st., 15. akt, 17. ino, 19. sir, 20. kvas, 22. karo, 23. ran, 24. Iko, 25. ton, 26. Arij, 27. vemo, 28. jen, 29. gos, 31. nam, 32. il, 33. grapa, 36. ki, 37. klenost, 39. Ave Marija.

Navpično: 1. Suha Krajina, 2. ti, 3. ara, 4. hodi, 5. ona, 6. vino, 7. ija, 8. Ca, 9. astronomija, 12. akvarel, 14. siromak, 16. tatin, 18. Nalio, 19. asten, 21. sij, 22. kov, 29. grem, 30. spor, 33. gle, 34. Ana, 35. asi.

Mravlje opazujejo

V Argentini je zelo razširjena trgovina z »mravljinimi palačamic«. Gre za dva stekleni plošči, visoki po 1 m. Med njima je nekaj centimetrov prostora. Tja natresejo prsti in mravelj. Skozl ateklo lahko ljudje opazujejo, kako kopijejo mravlje po zemlji rove, kako pokopujejo svoje mrljice in kako marljivo delajo in — splo.

Elis Island

Znani otoček »Ellis Island« v newyorškem pristanišču, ki je znan milijonom in milijonom izseljencev, je dobil svoje ime po Samuelu Ellisu. Ellis je ondi pred več leti vodil svoj restavrant in posebno rad postregel z dobro pripravljenimi ostrigami. Kasneje je vlada Združenih držav kupila dotični otoček in na njem zgradila naseljeniški urad.

Vzhodnotirolska divjad

V lovskem okrožju Linza so d. 1. aprila lanskega leta do 31. marca 1944 ustrelili 1959 kosov divjadi. Med njimi je bilo 862 gamsov in srn, 716 zajcev, 45 ruševcev, 86 golobov, 41 divjih rac itd. Vsa ta divjad je dala 15.864 kg mesa, ki so ga razdelili med prebivalstvo. — Skupno je vrgel lov na divjad v lienskem okrožju v zadnjem lovskem letu 30.000 mark dobička.

Vatikanska mornarica

Pod nevtralnno zastavo so osnovali posebno mornarico za preskrbo Vatikana z živili. Ta mornarica bo imela zaenkrat dve ladij za deset tisoč tonami. Parnika vatikanske mornarice bosta obiskovala portugalska in španska pristanišča, kjer bodo nakladali živila iz prekomorskih dežel. Ladij bosta pluli pod vatikansko zastavo, ki je belorumenne barve.

Hrvatsko mlečno gospodarstvo

Lani so na Hrvatskem zbrali okrog 12 milijonov litrov mleka, od katerega je odpadlo na zadružne mlekarne 35%. Odkar so uvedli pristalni odkup mleka, so se količine oddanega mleka znatno zmanjšale, zlasti, ko je bila večina kmetovalcev zavezana, da odda samo še en liter mleka dnevno. Zaradi tega je tudi cena mleku zelo narasla. Od vsega mleka so oddali 40% prebivalstvu v Zagrebu, Osijeku, Zemunu in Sušaku. Ostanek so predelali v surovo maslo, v mleko v prahu, v razne sire in v kondenzirano mleko.

Nekaj o slovaških steklarnah

Na Slovaškem so je v zadnjih letih dobro razvila industrija stekla. Največja steklarna je last nemškega podjetnika Schedelbauerja, nekaj tovarni ima delniška družba, manjši obrati pa so v posesti zadrug. Schedelbauerjeva steklarna ima 6, steklarne delniške družbe 34, zadružne steklarne pa okrog 9 milijonov Ks obratnega kapitala. Od leta 1940. se je pridelek povečal za 65%, domača poraba za 41%, izvoz pa za 78%. Cene izdelkov so bile že leta 1942. prilagojene cenam nemške steklarske zveze. Steklo izvažajo na Madžarsko, v Švico, Romunijo in Bolgarijo, deloma pa tudi na Nizozemsko in Hrvaško. Do avgusta lani so precej stekla odposlali tudi v Italijo.

Ogrski riž

Na Ogrskem gojijo že več let v pokrajinah vzhodno od Tise riž. Letošnje vreme je izredno ugodno za rižev pridelek, ki so ga namenili zlasti bolnišnicam. Metriski stot ogrskega riža stane 133 pengő (okoli 700 ltr).

Modras v vojaški postelji

Vojaki majhne garnizije na švedskem so ponoči čuli šumenje v slamojači nekega svojega tovariša. Menili so, da je miš. Poslušali so jo 14 noči, nakar so natančneje pogledali in v svoje veliko začudenje našli samico modrasa s šestimi mladiči, ki so siskali prav tako ježno kakor mati. Seveda so vojaki golazen na mestu pokončali.

Napoleonovo pokolenje

Neki grški zgodovinar je baje dokazal, da se je okrog leta 1700 izselil iz Grčije Grk po imenu Kalomeros. Naselil se je na Korziki. Kalomeros se bi reko po naše »dober del«, Korzika je bila tedaj italijansko-sardinska in mož je svoje grško ime prestavil v italijanščino ter se nazival »Buona parte«. Napoleon je iz tega naredil Bonaparte. Potemtakem bi bil slavn Korzičan iz Grčije, če seve razlaga drži.

Vodni smrk

Je zanimiv naravni pojav, ki ga opazujemo kdaj pa kdaj tudi v evropskih obmorskih krajih, zlasti v južnem delu Jadranskega morja. So to ogromni zračni vrtnici, ki se spuščajo kakor slonovi rilci iz oblakov na morskovo površino, kadar se mešajo različni vetrovni toki. S silnim šumenjem se vrtničijo naprej in sesajo vodne mase iz morja pod oblake, dokler se pod nevidnimi silami ne razpočijo. Gorje ladij, ki jo pograbi takeš rilcel Njegova pot gre neredko tudi preko obljude kopnine in potem je razdejane seveda še večje. Najtežje stvari, vozove, strehe hiš, drevesa utegne vrtnice dvigniti več sto metrov visoko in jih potem zalutajo na zemljo daleč od njihovega prejšnjega mesta. V Evropi so vrtnici s tako silo, hvala Bogu, sicer zelo redki, toda v Ameriki, okrog Japonske, ob obalah vzhodne in južnovzhodne Azije se primeri vsako leto po več vrtnic, ki potujejo z neznansko brzino po več kilometrov daleč, uničijo na tisoče človeških življenj, potopijo nešteto ladij, podirajo gozdove in cela mesta. Gotovo ste že kaj slišali o teh »tornadih« in »tajfunih«, kakor jih imenujejo prve v Ameriki, druge v Aziji.

Nenavaden tek

To se je zgodilo v nekem londonskem restavrantu, ampak pred sedanjo vojso. Njegov lastnik, velik patriot, je nalepil na vrata napis: »Vojaki, mornarji, piloti Njegovega Velikanstva, tukaj lahko za dva šilinga toliko porjeste, kolikor hočete! Vojaki, mornarji in piloti Njegovega Velikanstva si tega niso dali dvakrat reči. Ali je restavrant dovolj njihovih obiskov kaj mnogo doplačeval, tega ne vemo, rekel ni nobene in vse je šlo dobro. Nekoč pa je prišel v restavrant mlad vojak, ki se je vračal z manevrov, s pravim volčjim gladom. Priče pripovedujejo, da je naročil dva kroznika juhe, štiri telečje pečenke, dve porciji praženega krompirja, tri porcije solate, cel hleb sira in štiri jabolčne torte. Da bi vse to bolje držalo, je popil sedem vrčkov piva. Potem je plačal dva šilinga in odšel. Ob vratih ga je ustavil nesrečni restavrant in mu dejal s tresočim se, vendar zbranim glasom: »Hvala vam lepa za obisk, mladi mož. Če boste kdaj spet hudo gladni, le pridite spet in se pošteno najejte!«

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Dehtica

revnih staršev, ali si-
rota od 15 let naprej,
se sprejme za svojo.
Naslov v upravi »Do-
moljuba«. 6362

Išče se

samostojen mlinar za
kmetki mlin. Naslov
v upravi »Domoljuba«. 6187

Zamenjam

kosilni stroj, čisto nov,
švedski, z velikim gre-
benom za srednji ali
mali greben. Dolinar
Jakob, Lukovica št. 1,
Brezovica.

Fanta z dežele

14—16 let starega, ki
zna ministrirati, takoj
sprejme v službo za
cerkov in dom. Po-
kopališka uprava, Sv.
Križ, Ljubljana.

Dehle

pridno in pošteno, ki
ima veselje do otrok,
sprejme takoj. Na-
slov nove uprave »Do-
moljuba«. 6110

OGLASUJ

v DOMOLJUBU

Reklamacije pošljite na: Domoljub, Ljubljana, 19. julij 1944.